

Budgetunderlag 2020–2022

SVERIGES DOMSTOLAR

Innehållsförteckning

YRKANDEN	3
INLEDNING	4
MÅLUTVECKLING	8
Prognoser för måltillströmning.....	12
UTVECKLINGSINSATSER.....	16
Digitaliseringen.....	17
Kompetensförsörjning	21
Lokalförsörjning	23
Säkerhet	24
Förtroende och bemötande	25
EKONOMI.....	27
Anslaget Sveriges Domstolar	27
Rättsliga biträden m.m.	35
Migrationsdomstolarna.....	40
Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	41
Trängselskatt	42
Internationell civil krishantering	42
Investeringar.....	43
Behov av krediter	46
Avgiftsbelagd verksamhet.....	47
Översikt över verksamhetens finansiering	50

Yrkanden

Domstolsverket yrkar att regeringen

- föreslår riksdagen att anslaget 1:5 Sveriges Domstolar, inom utgiftsområde 4, tillförs en ramökning med 550 mnkr från år 2020, med ytterligare 40 mnkr från 2021 och med ytterligare 60 mnkr från 2022 utöver de beräknade anslagsnivåerna. Totalt yrkas en ramökning med 650 mnkr under perioden 2020–2022 utöver de beräknade anslagsnivåerna. Det finns även behov av en resursförstärkning 2019. Domstolsverket avser att redogöra för detta i en särskild skrivelse till regeringen. Se avsnitt om Anslaget Sveriges Domstolar.
- föreslår riksdagen att anslaget 1:12 Rättsliga biträden m.m., inom utgiftsområde 4, tillförs en ramökning med 844 mnkr från 2020, med ytterligare 153 mnkr från 2021 samt med ytterligare 143 mnkr från 2022, totalt en ramökning med 1 140 mnkr under perioden 2020–2022. Prognosen för 2019 visar att det utgående överföringsbeloppet beräknas uppgå till minus 902 mnkr, vilket är utanför ramen för tillåten anslagskredit. Anslaget behöver således tillföras ytterligare resurser för 2019. Se avsnitt om Rättsliga biträden m.m.
- föreslår riksdagen att anslaget 1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål, inom utgiftsområde 8, tillförs en ramökning med 130 mnkr från 2020 utöver den beräknade anslagsnivån. För år 2021 yrkas att anslaget tillförs en ramökning med 50 mnkr utöver den beräknade anslagsnivån samt ett engångsbelopp med 30 mnkr. Totalt yrkas en ramökning med 180 mnkr under perioden 2020–2022. Se avsnitt om Migrationsdomstolarna.
- föreslår riksdagen att anslaget 1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål, inom utgiftsområde 8, tilldelas de aviserade anslagsnivåerna för perioden 2020–2022. Se avsnitt om Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål.
- föreslår riksdagen att anslagen 1:11 Trängselskatt i Stockholm ap.1 och 1:14 Trängselskatt i Göteborg ap.4, inom utgiftsområde 22 tilldelas de aviserade anslagsnivåerna för 2020–2022. Se avsnitt om Trängselskatt.
- föreslår riksdagen att anslaget 1:1 Bistandsverksamhet ap. 43 Internationell civil krishantering, inom utgiftsområde 7, tilldelas de aviserade anslagsnivåerna för 2020–2022. Se avsnitt om Internationell civil krishantering.
- föreslår riksdagen att låneramen höjs för att uppgå till 1 450 mnkr för 2020, till 1 550 mnkr för 2021 och till 1 600 mnkr för 2022. Se avsnitt om Investeringar.
- fastställer att anslagskrediten för anslagen 1:5 Sveriges Domstolar, inom utgiftsområde 4 och 1:4 Domstolsprövning i utlänningsärenden, inom utgiftsområde 8, varje år under perioden 2020–2022, under förutsättning att yrkade medel tilldelas, får uppgå till tre procent. Se avsnitt om Behov av krediter.
- fastställer att anslagskrediten för anslaget 1:12 Rättsliga biträden m.m. inom utgiftsområde 4, samt anslaget 1:11 Trängselskatt i Stockholm ap. 1 och anslaget 1:14 Trängselskatt i Göteborg ap. 4 inom utgiftsområde 22 varje år under perioden 2020–2022, under förutsättning att yrkade medel tilldelas, får uppgå till tio procent. Se avsnitt om Behov av krediter.
- föreslår riksdagen att anslagskrediten för anslaget 1:1 Bistandsverksamhet ap. 43 Internationell civil krishantering, inom utgiftsområde 7 samt för anslaget 1:5 Kostnader vid domstolsprövning i utlänningsärenden, inom utgiftsområde 8, varje år under perioden 2020–2022, får uppgå till tio procent. Se avsnitt om Behov av krediter.

Inledning

Självständiga domstolar är en garanti för rättsstaten

Det svenska samhället är i förändring. Väl fungerande domstolar som är fristående från yttre påverkan är medborgarnas yttersta garant för medborgerliga fri- och rättigheter samt de demokratiska värden som är grundläggande i det svenska samhället. Medborgarnas förväntningar på samhällsinstitutionerna har förändrats över tid och förtroende för dessa är under prövning. Utvecklingen i länder inte alltför långt från oss där populistiska politiker kringskurit domstolarnas självständighet och oberoende stämmer till eftertanke.

I ljuset av utvecklingen i dessa länder pågår nu internationellt men även i Sverige en välbehövlig diskussion om att säkerställa och stärka domstolarnas roll och oberoende.

I vårt land är domstolarnas ställning grundlagsskyddad. Vikten av oberoende och väl fungerande domstolar ska inte underskattas för att ge legitimitet till vårt samhällssystem och våra grundläggande värderingar. Det kan tyckas vara en självklarhet att domstolarna, för att de ska kunna fullgöra sitt uppdrag, ges nödvändiga ekonomiska resurser.

Medelstilldelningen kan inte präglas av kortsiktighet eftersom anslaget i huvudsak används till lönekostnader och lokaler. Resurserna kan inte heller vara så snålt tilltagna att domstolarna inte har möjlighet att följa och tillämpa lagstiftningen eller i praktiken kan tillgodose medborgarnas rätt till effektiva rättsmedel.

Samhällsförändringar ger nya förutsättningar för domstolarna

Även om domstolarnas uppdrag och roll i mångt och mycket över tid ligger fast ger de samhällsförändringar som löpande sker domstolarna nya förutsättningar och nya utmaningar.

Många samhällsförändringar som sker är till det bättre och det finns en ambition inom Sveriges Domstolar att tillvarata dessa. Det gäller t.ex. möjligheten att kommunicera enklare och mer effektivt med medborgarna genom att använda nya digitala kommunikationssätt. Sveriges Domstolar har också ambitionen att vara en attraktiv och modern arbetsgivare för att kunna attrahera och bibehålla mycket kvalificerade medarbetare.

Medborgarnas förväntningar på domstolarna ökar. De ökade förväntningarna ställer många nya krav på Sveriges Domstolar som har lagt ner ett stort arbete med att bemöta medborgarna bättre och att erbjuda en säker och trygg miljö i mötet med allmänheten. Detta arbete fortsätter.

Domstolarna ska ha möjlighet att möta förväntningar på avgöranden med kvalitet i rätt tid

Domstolarna arbetar ständigt med att effektivisera och utveckla sin verksamhet. De ekonomiska ramarna medför emellertid att det är nödvändigt att göra prioriteringar. Sveriges Domstolar har till exempel omfördelat resurser mellan domstolar för att hantera migrationsmålen efter flyktingkrisen och också på ett framgångsrikt sätt genomfört ett försök till snabbare och mer effektiv lagföring av småbrott. Sveriges Domstolar har också mycket framgångsrikt inrättat en särskild förstärkningsstyrka för att kunna hantera tillfälliga vakanser och arbetsanhopningar. Åtgärder för att effektivisera verksamheten bedrivs och kommer att bedrivas

kontinuerligt. Emellertid räcker inte åtgärder av detta slag till i längden om anslagsnivåerna över tid inte motsvarar behovet.

Att befolkningen växer och att de socioekonomiska skillnaderna blivit större ger tydliga avtryck i domstolarnas verksamhet och påverkar alla domstolsslag och många målgrupper. En särskild utmaning ligger i att befolkningen ökar mest i vissa regioner samtidigt som Sveriges Domstolars yttre organisation är fast.

I domstolarnas verksamhet är det lätt att iakta samhällsskadliga företeelser som utvecklas åt fel håll och som ett rättssamhälle måste kunna hantera. Det är fråga om till exempel grov organiserad brottslighet, avancerade bedrägerier, ekobrott, gängbrott och skjutningar samt annan särskilt allvarlig och samhällsskadlig brottslighet.

Domstolarna handlägger flera hundra olika typer av mål. En sak som förenar dem är att det föreligger ett behov av ett rimligt snabbt avgörande. För fysiska personer rör målen ofta förhållanden som har en central roll i deras vardag, t.ex. familj, försörjning, boende, egendom eller säkerhet. Att leva i ovisshet om sådana förhållanden är ofta mycket påfrestande. Onödiga väntetider hindrar personer att gå vidare i sina liv då de ännu inte fått besked. Det kan t.ex. gälla målsäganden i brottmålsprocesser, personer som inte fått veta om de har rätt till vissa socialförsäkringsförmåner eller inte. Andra exempel är villaägare som väntar på bygglov eller funktionshinder som väntar på slutligt besked rörande LSS.

För företag kan en långvarig domstolsprövning skada affärsverksamheten. I vissa måltyper har prövningen stor betydelse också för andra intressenter än parterna. Till exempel har bedömningen i mål om offentlig upphandling betydelse inte bara för det bolag som begärt överprövning utan också för företaget som vunnit upphandlingen och den upphandlande myndigheten.

Eftersom så mycket står på spel för de berörda måste alla få en domstolsprövning inom rimlig tid. Om en ökad måltillströmning i den storleksordning vi sett under 2018 inte leder till en motsvarande ökning av avgörandekapaciteten, kan målsättningen att alla ska få en domstolsprövning inom rimlig tid, trots fler avgjorda mål, inte uppnås. Det riskerar att leda till längre handläggningstider, särskilt för de mål som inte är av förturskaraktär. Mål som rör vardagsbrottslighet riskerar att få stå tillbaka för mål med frihetsberövade. Den risken ökar när straffskärpningsreformer beträffande vanliga brottskategorier som vapen-, vålds- och narkotikabrott leder till fler frihetsberövanden. I samma riktning talar det förhållandet att många mål som omfattar allvarlig brottslighet blivit alltmer resurskrävande till följd av fler tilltalade och fler huvudförhandlingsdagar. En förväntad konjunkturavmattning kommer att leda till ett ökat inflöde av bl.a. konkurs- och utskökningsmål, som kommer att behöva prioriteras framför andra mål och ärenden med risk för längre handläggningstid för dem som följd.

Domstolarna är avgörande för full effekt av ökade anslag för andra myndigheter

Polis- och Åklagarmyndigheten har fått ökade anslag och antalet anställda i Polismyndighetens kärnverksamhet kommer succesivt att öka de närmaste åren. Ett uttalat syfte med anslagsökningen var att fler vardagsbrott skulle kunna klaras upp. En förutsättning för att åstadkomma detta är normalt lagföring i domstol. För att satsningarna på polis och åklagare ska kunna få genomslag behöver därför domstolarna tillföras resurser i motsvarande mån. Annars finns en påtaglig risk för att omloppstiderna för just de mål som rör vardagsbrottslighet kommer att öka till följd av att andra mål måste prioriteras till följd av tidsfrister och andra förturskrav.

Onödiga väntetider i hanteringen av målen leder till sämre effektivitet i den dömande verksamheten och för många som drabbas av detta, till mänskligt lidande.

Långa väntetider påverkar förtroendet för rättssystemet. Väntetider leder till sämre prevention och verkan av rättsliga sanktioner. Om rättssystemet inte upplevs som effektivt kan det i värsta fall uppfattas som orättvist.

Effekterna av onödiga väntetider i domstolarna kan också leda till att kostnaderna övervältras på andra samhällssektorer och till en ineffektiv statlig medelsanvändning. Det tydligaste exemplet på detta är de ekonomiska följderna en mindre skyndsam handläggning av asylmålen skulle få för Migrationsverket. Kostnaderna som följer av att den asylsökande är registrerad i Migrationsverkets mottagande skulle öka. Redan en något längre handläggningstid till följd av otillräckliga resurser skulle leda till att betydande kostnader övervältrades till Migrationsverket. Det beror på den stora mängden asylmål och att varje dygn som en asylsökande vistas i landet utan att få ett slutligt besked om sin ansökan medför en kostnad. Även på andra områden överstiger övervältringskostnaderna med råge den besparing som fördröjningen kan sägas motsvara. Ett exempel på detta är långsamhet i hanteringen av offentliga upphandlingar. Ytterligare ett exempel är försenade tillstånd vid mark och miljömålshantering. Mark- och miljödomstolarna handlägger mål som rör stora infrastruktursatsningar med miljardbelopp i investeringar. Investeringar som kan utebli om beslut från mark- och miljödomstolarna kommer så sent att de ekonomiska förutsättningarna förändrats. Försenade tillstånd kan därför komma att påverka vår nationella konkurrenskraft.

Det är glädjande att det nu verkar finnas en bred politisk uppslutning och insikt i rättsväsendets betydelse för att skapa tilltro till samhällskontraktet och trygghet för medborgarna. Domstolsverket har även uppfattat att det finns en uttalad vilja att ge rättsväsendet tillräckliga ekonomiska medel för att kunna fullgöra sina uppgifter. För att satsningen ska bli effektiv krävs emellertid att medlen inte bara tillförs delar av rättskedjan. Redan under 2018 ökade antalet mål som kom in till domstolarna med drygt fem procent, migrationsmålen exkluderade. På grund av den målökning som skett under 2018 har domstolarna haft svårt att nå av regeringen uppställda verksamhetsmål. Prognoserna talar för ett ökat målinflöde framöver. Det är både från ett medborgarperspektiv men även samhällsekonomiskt viktigt att domstolarna ges tillräckliga resurser för att ta hand om den målökning som satsningar på andra delar av rättskedjan kommer att medföra.

Målen tenderar också att bli alltmer komplexa. I det kommande avsnittet om omfattande mål redovisas bl.a. utvecklingen av antalet brottmål med en huvudförhandlingstid över 60 respektive 100 timmar. På de domstolar som får hantera mål med sådan lång huvudförhandlingstid binds stora resurser upp under lång tid. Det är också vanligt att extra resurser får tas in för att målet ska kunna handläggas, särskilt på de domstolar som inte är mycket stora. Antalet domare dubblas regelmässigt i så här stora mål men även på kanslisidan måste förstärkningar ske för att verksamheten ska kunna fungera.

Flexibiliteten i domstolens planering för att få ihop förhandlingsschemat försvåras också, vilket kan påverka effektiviteten negativt. Det är t.ex. mer resurskrävande för en domstol att hantera ett 80 timmars mål än att hantera två 40 timmars mål. Det är också vanligt att stora mål innefattar säkerhetsrisker vilket dels ställer krav på säkerhetssalar dels på extra bevakning i form av flera ordningsvakter.

Sedan några år tillbaka arbetar åklagarmyndigheten uttalat efter principen att ”leta efter pengarna”, vilket medför bl.a. att det blir allt vanligare med stora mål om ekonomisk brottslighet där det är många åtalade i varje mål. Det går inte heller att dela upp dessa mål i flera mindre utan alla åtalade måste hanteras i ett sammanhang eftersom det alltid finns en huvudmisstänkt bakom brottsligheten.

Även det nya IT-landskapet medför att allt fler brottmål blir långa och, som exempel kan nämnas alla de mål där en person via nätet förgripit sig sexuellt mot ett mycket stort antal personer, som dessutom är spridda inte bara över landet utan även finns i andra länder.

Det finns också exempel på stora komplicerade tvistemål med flera månaders förhandlingstid. Vissa omfattande mål på mark- och miljödomstolarna handlar om stora infrastruktursatsningar, vilka också kräver mycket resurser.

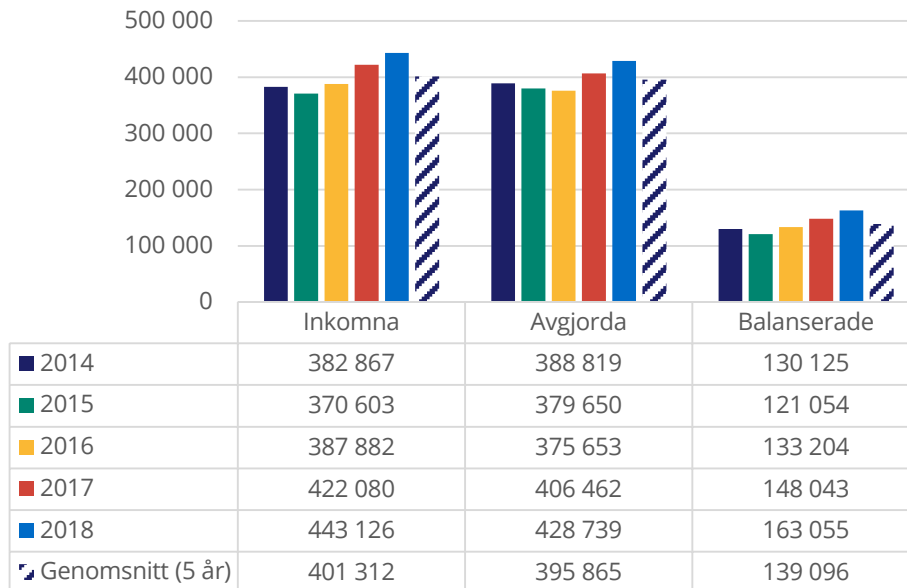
Även på förvaltningsdomstolarna kan stora mål eller anhopningar av många liknande mål få stor påverkan på verksamheten. Det kan t.ex. röra sig om komplicerade och omfattande skattemål. Ett exempel på anhopningar av mål är det stora antalet hyperhidrosfall, som rör rätten till vård i ett annat land, som har fått hanteras av Förvaltningsrätten i Stockholm och Kammarrätten i Stockholm under flera års tid.

Fler domare behövs

För att undvika att en ökad måltillströmning får negativa konsekvenser för parter och andra behöver fler domare anställas. Bara målökningen under 2018 motsvarar ett resursbehov på cirka 65 domare. Den övervägande delen av dem som i dag utnämns till ordinarie domare har genomfört notariemeritering under två år, den särskilda domarutbildningen under fyra år och därefter tjänstgjort inom eller utanför Sveriges Domstolar under ytterligare ett antal år. Det tar därmed åtskilliga år och kräver långsiktiga investeringar för Sveriges Domstolar innan ett utökat antal notarie- och fiskalsplatser leder till att de antagna kan komma ifråga för en anställning som ordinarie domare. En utvidgning av domarutbildningen och nyanställningar av ordinarie domare ökar vidare behovet av kompetensutvecklingsinsatser. Behovet av utbildning ökar vidare till följd av att målen blir alltmer komplexa, vilket också betyder att domarrollen blir mer komplex. Domstolsakademin har huvudansvaret för att genomföra kompetensutveckling med det övergripande målet att alla domare ska erbjudas sådan utveckling som krävs för att kunna handlägga mål självständigt, effektivt och rättssäkert. För att kunna anställa fler domare och säkerställa att de får tillräcklig kompetensutveckling krävs således långsiktiga och stabila förutsättningar, bl.a. i form av erforderliga anslag.

Målutveckling

Diagram 1 Den totala målutvecklingen inkl. migrationsmål, samtliga domstolsslag

På grund av eftersläpningar och rättelser i registreringen av mål, överensstämmer inte alltid skillnaden mellan antalet inkomna och avgjorda mål med balansförändringen under året, t.ex. kan vissa mål som avgjorts 2017 ha registrerats först 2018.

Under den senaste femårsperioden inkom i genomsnitt drygt 400 000 mål per år vid Sveriges domstolar. Det totala antalet inkomna mål ökade 2018 med knappt fem procent jämfört 2017, som innan dess var det år det inkommit flest mål under 2000-talet till Sveriges domstolar. I förhållande till genomsnittet för femårsperioden ökade inflödet med drygt tio procent 2018. Antal inkomna mål har därmed ökat tre år i följd. Migrationsmålen står för en del av de senaste årens ökning, men även utan dessa har antalet inkomna mål ökat tre år i rad och är 2018 på de högsta uppmätta nivåerna.

I genomsnitt har det avgjorts drygt 395 000 mål per år den senaste femårsperioden. I takt med ökat inflöde senaste åren har även avgjorda mål ökat, 2018 med drygt fem procent. Jämfört med genomsnittet ökade antalet avgjorda med åtta procent och är med marginal det högsta antalet mål som avgjorts under 2000-talet. Exkluderas migrationsmålen är antalet avgjorda mål i paritet med tidigare toppnotering 2012.

Antalet balanserade mål har under den senaste femårsperioden varit drygt 139 000 mål i genomsnitt. Det totala antalet balanserade mål ökade kraftigt 2017 och fortsatte så 2018, en ökning med drygt tio procent. Trenden med minskande balanser har de senaste åren vänt och balansnivåerna är numera historiskt höga.

Inkomna mål vid domstolarna

Utveckling per domstolsslag	2016	2017	2018	Förändring 2017-2018	
				Antal	%
Inkomna mål					
Tingsrätter	171 706	180 248	190 226	9 978	6 %
Hovrätter	25 149	26 303	27 284	981	4 %
Högsta domstolen	6 071	5 944	6 208	264	4 %
Förvaltningsrätter exkl migration	103 953	109 977	116 083	6 106	6 %
Migrationsdomstolarna	39 928	53 205	50 772	-2 433	-5 %
Kammarrätter exkl migration	22 802	21 088	23 682	2 594	12 %
Migrationsöverdomstolen	11 279	17 729	21 919	4 190	24 %
Högsta förvaltningsdomstolen	6 994	7 586	6 952	-634	-8 %
Summa totalt	387 882	422 080	443 126	21 046	5 %

Inflödet av mål ökade för tredje året i rad vid tingsrätterna och uppnådde de högsta uppmätta nivåerna under 2000-talet. Ökningen kan främst hänföras till fler inkomna brottmål, något som går i linje med ökat utflöde från tidigare led i rättskedjan i kombination med ett fortsatt ökat inflöde av så kallade förordnandemål. Även de dispositiva tvistemålen ökade under året, dock från relativt låga nivåer året innan. Också vid hovrätterna ökade antalet inkomna mål något till de högsta nivåerna hittills under seklet. Även här ligger fler brottmål bakom merparten av ökningen. Antalet inkomna mål vid Högsta domstolen har ökat men var i nivå med de senaste årens inflöde.

Antalet inkomna mål vid förvaltningsrätterna exklusive migration ökade med knappt sex procent, till de hittills högst uppmätta nivåerna. Ökningen kan främst härledas till mål rörande bidrag, bistånd och statliga ersättningar. Inflödet till kammarrätterna exklusive migration ökade åter 2018, främst till följd av ett högt inflöde av så kallade hyperhidrosfall till Kammarrätten i Stockholm. I Högsta förvaltningsdomstolen minskade antalet mål ned till 2016 års nivåer efter en uppgång 2017, främst på grund av att antal skattemål återgick till normala nivåer efter en kraftig ökning 2017.

Vid migrationsdomstolarna minskade antalet inkomna mål något, men var fortsatt på mycket höga nivåer. Antalet inkomna avlägsnandemål rörande asyl, som är den största och mest resurskrävande måltypen, uppgick 2018 till knappt 17 000 mål. Motsvarande antal för 2016 och 2017 var omkring 13 500 respektive 21 200 mål.

Antalet inkomna mål till Migrationsöverdomstolen fortsatte öka kraftigt 2018, efter den mycket kraftiga ökningen 2017, i takt med högt målavgörande vid migrationsdomstolarna samt stigande överklagandefrekvens. Den största måltypen, avlägsnandemål rörande asyl, ökade från knappt 10 300 mål till drygt 12 400 mål.

Avgjorda mål vid domstolarna

Utveckling per domstolsslag	2016	2017	2018	Förändring 2017-2018	
Avgjorda mål				Antal	%
Tingsrätter	169 400	175 906	183 495	7 589	4 %
Hovrätter	25 528	25 800	27 163	1 363	5 %
Högsta domstolen	6 358	6 008	6 318	310	5 %
Förvaltningsrätter exkl migration	103 148	102 752	110 581	7 829	8 %
Migrationsdomstolarna	31 312	44 085	51 272	7 188	16 %
Kammarrätter exkl migration	22 316	27 373	20 529	-6 844	-25 %
Migrationsöverdomstolen	10 684	17 372	21 738	4 366	25 %
Högsta förvaltningsdomstolen	6 907	7 166	7 643	477	7 %
Summa totalt	375 653	406 461	428 739	22 278	5 %

Tingsrätterna avgjorde drygt fyra procent fler mål än föregående år och precis som för de inkomna var även de avgjorda målen de högst uppmätta hittills under seklet. Främst var det brottmålen som låg bakom den stora mängden avgöranden. Även vid hovrätterna ökade i princip samtliga målkategorier och antalet avgjorda mål slutade på de högsta uppmätta nivåerna under 2000-talet. Högsta domstolen uppvisade 2018 också ett ökat målavgörande dock fortsatt i nivå med tidigare år.

Antalet avgjorda mål vid förvaltningsrätterna ökade hela åtta procent och var därigenom till och med något fler än det höga målavgörandet 2011 efter förvaltningsrättsreformen. Ett flertal målkategorier ökade, inte minst avgjorda socialförsäkringsmål.

Vid kammarrätterna minskade antalet avgjorda mål kraftigt främst på grund av det jämförelsevis höga antal, drygt 5 300, hyperhidrosomål som avgjordes under 2017. Vid Högsta förvaltningsdomstolen ökade antalet avgjorda mål för andra året i rad.

Antalet avgjorda mål 2018 ökade kraftigt såväl vid migrationsdomstolarna som i Migrationsöverdomstolen jämfört med 2017 års redan mycket höga nivåer.

Balanserade mål vid domstolarna

Utveckling per domstolsslag	2016	2017	2018	Förändring 2017-2018	
Balanserade mål				Antal	%
Tingsrätter	68 594	72 862	79 631	6 769	9 %
Hovrätter	5 043	5 544	5 674	130	2 %
Högsta domstolen	833	768	656	-112	-15 %
Förvaltningsrätter exkl migration	31 090	37 903	43 450	5 547	15 %
Migrationsdomstolarna	12 139	21 061	20 835	-226	-1 %
Kammarrätter exkl migration	12 124	5 826	9 240	3 414	59 %
Migrationsöverdomstolen	1 389	1 672	1 858	186	11 %
Högsta förvaltningsdomstolen	1 992	2 407	1 711	-696	-29 %
Summa totalt	133 204	148 043	163 055	15 012	10 %

Balanssituationen vid tingsrätterna försämrades ytterligare under 2018 och ökningen uppgick till nio procent. Balansförsämringen kan främst knytas till fler brottmål, men samtliga målkategorier ökar vad avser balanserade mål. Även vid hovrätterna ökade balanserna, om än mer marginellt. Antalet balanserade mål fortsatte att minska vid Högsta domstolen, en minskning med ytterligare 15 procent. Balanserade mål vid Högsta domstolen har därmed nästintill halverats på tre år.

Balanssituationen vid förvaltningsrätterna försämrades kraftigt under 2017, och fortsatte så 2018 i takt med högt målinflöde. Balanserna för ett flertal målkategorier ökade bland annat övriga mål. Under 2018 har återigen balanser av hyperhidros mål ökat vid Kammarrätten i Stockholm. Exkluderas dessa är antal balanserade mål vid kammarrätterna i nivå med 2017. I Högsta förvaltningsdomstolen minskade balansnivåerna efter att ett stort antal skattemål avgjorts under året.

Vid migrationsdomstolarna fortsatte balanserna öka under första halvåret 2018 men från augusti har avgjorda mål överstigit de inkomna och de balanserade målen var vid årsskiftet något lägre än året innan. Främst är det balanser av avlägsnande mål och mål om statusförklaring som minskat något. De balanserade målen vid Migrationsöverdomstolen har inte ökat i samma utsträckning som vid underrätterna under de senaste åren. År 2018 steg balanserna främst under sista kvartalet och slutade på cirka dubbelt så många som efter sommaren.

Omfattande mål

Det är inte bara utvecklingen av antalet inkomna mål som påverkar domstolarnas arbetsbelastning. Målens karaktär påverkar också resursbehovet. Förhandlingstiden är en indikator på hur resurskrävande målen är. En analys har gjorts av förhandlingstidernas utveckling under de senaste fem åren.

På hovrätterna har den genomsnittliga förhandlingstiden per brottmål som avgjorts efter förhandling ökat från 4,6 timmar 2014 till 4,9 timmar 2018, vilket motsvarar 6 procent. Den genomsnittliga förhandlingstiden per tvistemål som avgjorts efter förhandling på hovrätterna har varierat relativt mycket år från år, 2014 var förhandlingstiden 6,8 timmar och 2018 var förhandlingstiden 8,0 timmar, en ökning på nästan 18 procent.

På tingsrätterna har den genomsnittliga förhandlingstiden per tvistemål som avgjorts efter förhandling ökat från 2,4 timmar 2014 till 2,6 timmar 2018, vilket motsvarar drygt 8 procent. Den genomsnittliga förhandlingstiden i brottmål som avgjorts genom förhandling har i stort sett varit oförändrad på tingsrätterna under den senaste femårsperioden.

Det är också av intresse att följa utvecklingen av de riktigt stora målen. I tabellerna nedan redovisas utvecklingen av antalet brottmål med en huvudförhandlingstid över 60 timmar respektive över 100 timmar under de senaste fem åren. Även huvudförhandlingstiden i timmar för dessa mål framgår av tabellen.

Brottmål med en huvudförhandlingstid över 60 timmar i tingsrätt och hovrätt

	2014	2015	2016	2017	2018
Antal mål	63	54	71	49	49
Huvudförhandlingstid i timmar	7 760	5251	7 025	4 664	5 342

Brottmål med en huvudförhandlingstid över 100 timmar i tingsrätt och hovrätt

	2014	2015	2016	2017	2018
Antal mål	28	21	24	19	25
Huvudförhandlingstid i timmar	5 078	2 983	4 123	2 536	3 677

Från 2014 till 2017 minskade antalet avgjorda brottmål med en huvudförhandlingstid över 60 respektive 100 timmar, likaså minskade huvudförhandlingstiden i timmar.

För 2018 är antalet avgjorda brottmål med en huvudförhandlingstid över 60 timmar oförändrad men huvudförhandlingstiden har ökat med 14 procent eller 678 timmar. För brottmål med en huvudförhandlingstid över 100 timmar har antalet avgjorda mål ökat med 6 stycken samtidigt som huvudförhandlingstiden ökat med hela 45 procent eller 1 141 timmar.

Även om antalet riktigt stora brottmål är relativt få till antalet har de en stor betydelse ur resurssynpunkt, vilket beskrivits redan i inledningen. Det finns även stora omfattande mål på förvaltningsdomstolarna och inom andra målkategorier på de allmänna domstolarna. Dessa är dock svårare att belysa med statistik, men de måste likväl beaktas vid resurstilldelningen.

Prognoser för måltillströmning

Utvecklingen av antalet inkomna mål och ärenden har stor betydelse för det framtida resursbehovet. I detta avsnitt redovisas Domstolsverkets prognoser för måltillströmningen till tingsrätter och förvaltningsrätter. Prognoserna omfattar perioden 2019–2022.

Utvecklingen av antalet inkomna mål och konkursärenden vid tingsrätt, åren 2019–2022 är en prognos

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Brottmål (exkl. beredskapsmål)	81 572	82 500	89 007	95 758	100 000	103 400	106 800	110 200
Twistemål (exkl. familjemål)	42 158	41 060	41 924	44 135	45 500	47 000	48 000	49 000
Familjemål	39 629	39 887	41 730	41 478	41 600	42 000	42 400	42 900
Konkursärenden	9 629	9 058	9 403	10 731	12 500	13 500	13 500	13 000
Miljömål	2 640	3 396	2 669	2 841	2 850	2 900	2 950	3 000
Fastighetsmål	1 185	1 126	1 124	2 005	1 350	1 350	1 350	1 350
PBL-mål	1 952	2 374	2 313	2 312	2 300	2 300	2 400	2 400
Summa	178 765	179 401	188 170	199 260	206 100	212 500	217 400	221 800
Procentuell utveckling		0,4 %	4,9 %	5,9 %	3,4 %	3,1 %	2,3 %	2,1 %

Brottmålen redovisas exklusive beredskapsmål vid prognoser eftersom dessa medför en dubbelregistrering då de ofta lämnas över till en annan domstol. Prognosen innehåller inte förväntade mål rörande omprövning av vattenverksamhet.

Vid tingsrätterna fortsatte antalet mål öka 2018 jämfört med föregående år och slutade på det högsta antalet inkomna mål under 2000-talet. Under åren 2019–2022 förväntas målinflödet fortsätta öka. År 2022 prognostiseras antalet inkomna mål

vara 11,3 procent högre än under 2018. Måltillströmningen av brottmål vände uppåt igen 2016 efter att ha minskat fem år i rad. Ökningen tilltog 2017–2018 i takt med ökat utflöde från polis och åklagarväsendet. Måltillströmningen bedöms fortsätta öka under perioden 2019–2022. Detta ligger i linje med polis- och åklagarväsendets antaganden om ökat utflöde av ärenden och brottsmisstankar med åtalsbeslut.

De dispositiva tvistemålen ökade något 2017 efter att dessförinnan minskat under en rad år. En höjning av ansökningsavgifterna kan ha påverkat målinflödet nedåt de senaste åren i kombination med en god konjunktur. Ökningen av mål tilltog under 2018 men var fortsatt något under tidigare högsta nivåer sannolikt på grund av att den inhemska konjunkturen fortsatt varit stark även om vissa avmattningstendenser börjat synas.

Tvistemålen tenderar att minska i högkonjunktur och öka i lågkonjunktur, så även konkursärenden som redan 2018 ökat markant. En avklingad effekt av höjningen av ansökningsavgiften i kombination med farhågor om en försämring av det ekonomiska läget i omvärlden som får en påverkan på Sverige gör att antalet tvistemål och konkursärenden bedöms öka under prognosperioden.

Familjemålen exklusive gemensam ansökan har haft en stadig uppgång under 2000-talet. I rapporten ”Se barnet (SOU 2017:6)” lyfts en rad orsaker fram till varför vårdnadsmålen ökat. Där nämns brister i arbetet med att förebygga vårdnadstvister, ett mer jämställt föräldraskap, en ökad konfliktbenägenhet, att det numera krävs prövningstillstånd i hovrätten och en ökad förekomst av mål där endast en av föräldrarna finns i Sverige. Samtidigt har mål rörande gemensam ansökan inte haft en lika stadig ökning utan har legat relativt stabilt mellan 20 000–23 000 mål under 2000-talet. Sammantaget bedöms dock antalet familjemål öka svagt de närmsta åren.

När det gäller mark- och miljödomstolarnas måltillströmning styrs och påverkas den i relativt stor utsträckning av konjunkturläge och av politiska överväganden och beslut. Antalet miljösmål har en trendmässig ökning över tid som antas fortsätta, om än något långsammare än de senaste åren med tanke på förväntad konjunkturinbromsning.

Utöver prognostiserade antal miljösmål förväntas mål rörande omprövning av vattenverksamhet (Prop. 2017/18:243) inkomma under prognosperioden. Exakt när och i vilken omfattning är i dagsläget oklart men medel kommer behöva tillskjutas för att hantera dessa mål¹.

Antalet fastighetsmål har de senaste åren legat relativt stabilt kring drygt 1 000 mål per år. Under 2018 fördubblades antalet inkomna fastighetsmål främst på grund av stort inflöde av mål rörande överklagade förrättningskostnader. Det rör sig om ett antal seriemål med många fakturor men orsaken kan också delvis hänga samman med ökat utflöde av ärenden från Lantmäteriverket. Domstolarna registrerar även fastighetsmål mer enhetligt numera, innebärande att varje enskild faktura, dvs överklagat beslut, blir ett eget mål. Framförallt det senare gör att antal fastighetsmål antalsmässigt bedöms ligga på en högre nivå än tidigare år.

Kommunala beslut om att anta, ändra eller upphäva detaljplaner och områdesbestämmelser överklagas sedan mitten av 2016 inte till länsstyrelserna utan direkt till mark- och miljödomstolarna, något som sannolikt haft påverkan på antal PBL-mål. Möjligen kan en inbromsning av konjunkturen med följderna att byggandet i storstadsregionerna avtar hålla tillbaka antal mål något.

¹ Med anledning av det kommande regelverket bedöms 7 400 vattenverksamheter behöva omprövas de närmaste tjugo åren. En nationell plan där tidsplaneringen under tjugofemårsperioden och den geografiska fördelningen förväntas framgå ska tas fram under år 2019 och fastställas av regeringen hösten 2019.

Utveckling av antalet inkomna mål vid förvaltningsrätt exklusive migrationsmål och trängselskattemål, åren 2019–2022 är en prognos

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Socialförsäkringsmål	11 355	11 895	18 241	18 636	22 600	19 200	17 200	17 200
SoL-mål	24 205	24 630	26 133	27 950	28 750	29 500	30 000	30 500
Skattemål	12 812	11 792	10 403	10 686	10 000	9 700	9 500	9 400
LOU-mål	2 973	4 188	3 278	2 850	3 000	3 000	3 000	3 000
LVU-mål	4 367	4 490	4 674	4 835	5 000	5 200	5 350	5 500
LVM-mål	1 451	1 402	1 383	1 300	1 375	1 375	1 400	1 425
Psyktrimål	14 068	13 987	13 475	14 109	14 000	14 000	14 250	14 250
Mängdmål	9 705	9 095	9 039	9 560	10 000	9 500	11 000	10 000
Övriga mål exkl. PBL	20 650	21 998	22 895	25 476	25 000	24 000	24 000	24 000
Summa	101 586	103 477	109 521	115 402	119 700	115 500	115 700	115 300
<i>Procentuell utveckling</i>		1,9 %	5,8 %	5,4 %	3,7 %	-3,5 %	0,2 %	-0,3 %

Vid förvaltningsrätterna har målinflödet ökat markant de två senaste åren. De närmsta åren förväntas ett fortsatt högt målinflöde, särskilt under 2019.

Antalet inkomna socialförsäkringsmål fortsatte vara på höga nivåer 2018 efter den kraftiga ökningen året dessförinnan. Ökningen kan främst tillskrivas ett högt inflöde av mål rörande sjukpenning orsakat av ett högt inflöde av omprövningar hos Försäkringskassan i kombination med ökad avslagsfrekvens. Försäkringskassan har även avarbetat balanser de senaste åren. Till detta kommer ett fortsatt inflöde av hyperhidrosmål.

År 2019 prognostiseras antalet inkomna socialförsäkringsmål att öka ännu mer. Pensionsmyndigheten flaggar för att förvaltningsrätterna sannolikt kommer få ett större inflöde av överklagade ärenden rörande svensk garantipension då beräkningen ändrats markant. Bakgrunden är en EU-dom från slutet av 2017 med efterföljande dom i Högsta förvaltningsdomstolen där garantipensionen numera betecknas som en minimiförmån som ska beräknas med hänsyn till intjänade försäkringsperioder i andra EU/EES-länder och utifrån nationell lagstiftning, något som kan reducera garantipensionen. Pensionsmyndigheten beräknar räkna om 60 000–65 000 ärenden och bedömer att det kan ge mellan 4 500–7 500 mål till förvaltningsrätterna under 2019–2020.

För åren 2020–2022 bedöms inflödet av socialförsäkringsmål avta något. Orsaken är att inflödet till Försäkringskassans omprövningsverksamhet bedöms minska något. Ändringsfrekvensen gällande omprövningar vid Försäkringskassan har också ökat under senaste året och bedöms bestå. Detta innebär i större utsträckning bifall för den enskilde individen, vilket leder till färre överklaganden till domstol. Vad rör hyperhidrosmål prognostiseras ett inflöde av drygt 2 500 mål 2019 men stor osäkerhet råder kring denna måltyp. Även olika politiska beslut kan snabbt ändra målinflödet framöver av socialförsäkringsmål.

Antalet mål enligt socialtjänstlagen har ökat tre år i rad och nådde 2018 en ny högsta nivå under 2000-talet. Några orsaker till ökningen är många nyanlända, begränsningar vad gäller rätten till ersättning utifrån lagen om asylsökande som leder till att berörda söker ekonomiskt bistånd istället, ny teknik såsom individuell prövning av robotar i vissa kommuner vilket leder till omprövningar och ökad förekomst av swish-insättningar. Efter en förändring i förvaltningslagen ska dessutom beslutsmyndigheten vidarebefordra överklagande till domstolarna även om en klagande fått fullt bifall. Ändringen trädde i kraft andra halvåret 2017 och kan också ha bidragit till målökning. Ett försämrat konjunkturläge i landet framöver skulle ytterligare kunna spå på målökningen de närmsta åren.

Antal skattemål har de senaste åren haft en nedåtgående trend bland annat på grund av att Skatteverkets verksamhet präglas av färre men tyngre utredningar. Under 2018 skedde en svag ökning som dock i stort kan hänföras till ett par enskilda måltypen bland annat mål rörande finansiering av radio och TV. Denna måltyp kommer framöver försvinna och bidra ytterligare till minskning av skattemålen.

Enligt Upphandlingsmyndigheten minskade andelen annonserade upphandlingar som överprövades ganska kraftigt 2017 vilket innebar ett trendbrott. Förändringar i antal och andel överprövningar behöver inte per automatik ge likartad förändring i antal LOU-mål i domstol men även målen minskade 2018. En orsak kan vara den goda konjunkturen, andra orsaker som lyfts fram är att en ökad mönad och ökad dialog ger bättre underlag och därigenom en högre kvalitet i upphandlingarna. Antal mål bedöms ligga kring 3 000 per år under prognosperioden.

LVU-målen har stadigt ökat under 2000-talet och förväntas fortsätta öka under perioden 2019–2022, bland annat på grund av fortsatt hög förekomst av ensamkommande barn. Muntlig förhandling tenderar också att öka i LVU-målen. Vad gäller övriga förtursmål, dvs. LVM-mål och psykiatrimål, har de legat förhållandevis stabilt i inflöde under de senaste åren och förväntas också fortsätta så under kommande år.

Antal mängdmål styrs bland annat av när det är allmän fastighetstaxering för småhus, vilket sker nästa gång 2021. År 2019 är det endast särskild fastighetstaxering för småhusfastighet där det skett större förändringar, till exempel tillbyggnad eller om fastigheten är nybildad. Detta förväntas medföra en mindre målökning. I gruppen mängdmål ingår också folkbokföring, mål som skulle kunna öka efter de senaste årens kraftiga invandring.

Antal övriga mål har stigit de senaste åren och ökningen tilltog 2018 för att nå den högsta nivån under 2000-talet. Det är främst mål rörande lagen om mottagande av asylsökande, förordningen om statlig ersättning för flyktingmottagande och asylsökande samt kommunala mål som ökat. Den höga måltillströmningen bedöms hålla i sig under de närmsta åren bland annat på grund av en ökad benägenhet att klaga på kommunala beslut.

Utveckling av antalet inkomna asylmål vid migrationsdomstol, åren 2019–2022 är en prognos

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Asylmål	7 430	15 981	22 225	17 581	9 200	6 700	7 500	6 900
Procentuell utveckling	-7 %	115 %	39 %	-21 %	-48 %	-27 %	11 %	-8 %

Antalet inkomna asylmål till migrationsdomstolarna beror på antalet asylsökande, antalet ärenden som avgörs av Migrationsverket och hur många av dessa ärenden som får avslag. Antalet inkomna asylmål 2018 minskade något från de rekordhöga nivåerna 2017, men var fortsatt på en mycket hög nivå.

Migrationsverkets senaste prognos visar på en betydligt lägre måltillströmning av asylmål 2019 till migrationsdomstolarna jämfört de senaste tre åren. Samtidigt bör betonas att migrationsdomstolarna fortsatt har mycket höga nivåer av balanserade mål. Det gör att produktionen måste vara fortsatt hög de närmsta åren för att komma ned till mer normala balansnivåer och därmed sänka de idag mycket långa omloppstiderna. Under åren 2020–2022 bedöms antalet inkomna asylmål till migrationsdomstolarna stabiliseras på mer normala nivåer.

Prognosen på längre sikt bedöms dock vara mycket osäker. Flyktingströmmar kan förändras snabbt om situationen i krigs- och konfliktområden förändras eller om det sker förändringar i lagstiftning på nationell nivå eller EU-nivå. Att EU:s överenskommelse med Turkiet upprätthålls och att möjligheterna att ta sig genom Europa är fortsatt begränsade är en förutsättning för den nu aktuella prognosen.

Utvecklingsinsatser

För att verksamheten vid Sveriges Domstolar ska bedrivas med hög kvalitet och vara effektiv sker ett fortlöpande utvecklingsarbete. Såväl lokala förbättrings-åtgärder på enskilda domstolar, som mer generella utvecklingsinsatser som berör flera eller samtliga domstolar pågår parallellt.

En framgångsfaktor i arbetet med att utveckla verksamheten är en nära dialog mellan Domstolsverket och domstolarna. Ett centralt forum för diskussioner på strategisk och taktisk nivå mellan Domstolsverkets ledning och representanter för domstolarna är Domstolschefsrådet (dc-rådet), som består av åtta domstolschefer.

För att åstadkomma en effektiv samverkan mellan domstolarna och Domstolsverket vid gemensamma verksamhetsutvecklingsinsatser tillämpas också en samverkansmodell. Modellen innebär att olika samarbetsformer och arbetsmetoder används under olika faser av en utvecklingsinsats och syftar till att säkerställa domstolarnas tidiga och aktiva medverkan vid utformningen av en utvecklingsinsats.

Under den kommande planeringsperioden kommer ett stort fokus att läggas på digitaliseringsarbetet. Sveriges Domstolar består av cirka 80 myndigheter vilket ökar komplexiteten i digitaliseringsarbetet. Antalet kontakter med andra myndigheter är också stor. Detta gör digitaliseringsarbetet än mer omfattande. Större utvecklingsinsatser på detta område avser införandet av e-arkiv och digitaliserad brottmåls-hantering samt utveckling av olika e-tjänster. Dessa och andra utvecklingsinsatser inom digitaliseringen beskrivs i kommande avsnitt.

”Sveriges Domstolar in i framtiden” var temat för Chefsdagarna 2018, då arbetet med att ta fram en ny strategisk inriktning för Sveriges Domstolar påbörjades – ett arbete som fortsätter framåt.
Foto: Tobias Liedholm

Digitaliseringen medför även att vi får ett nytt kommunikationslandskap. Detta finns beskrivet i avsnittet digital kommunikation.

Digitaliseringen kommer att ta resurser i anspråk under fler år. På längre sikt kommer digitaliseringen emellertid att leda till betydande effektiviseringsvinster och ökad kvalitet. Servicen och tillgängligheten till Sveriges Domstolar för medborgarna kommer också att förbättras. Mer om detta finns att läsa i avsnittet resursbehov.

Ett annat viktigt område är att säkra kompetensförsörjningen inom Sveriges Domstolar. Tillgång till personal med rätt kompetens i tillräcklig omfattning för relevanta personalkategorier, är av avgörande betydelse för att Sveriges Domstolar ska kunna utföra sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt. I avsnittet kompetensförsörjning redogörs för aktuella utmaningar och åtgärder som övervägs inom kompetensförsörjningsområdet.

Efterfrågan på ändamålsenliga domstolslokaler och teknik i rättssal är fortsatt hög. Behoven och utmaningarna under de närmaste åren beskrivs i avsnitten lokal-försörjning och teknik i rättssal.

Arbetet med att förbättra säkerheten vid domstolar har pågått sedan många år tillbaka och förväntas fortsätta under ett antal år framöver. Allt fler domstolar har infört eller planerar att införa fast säkerhetskontroll. I avsnittet om säkerhet redogörs för åtgärder för att förstärka säkerheten vid Sveriges Domstolar.

Slutligen beskrivs insatser inom förtroende- och bemötandeområdet.

Digitaliseringen

Digitaliseringen av Sveriges Domstolars verksamhet syftar till att säkerställa ett högt förtroende hos allmänheten, göra det enklare för medborgare och parter i deras kontakter med domstolarna, samt att förbättra såväl kvaliteten som effektiviteten i domstolarnas och rättsväsendets verksamhet. Digitaliseringen utgör den utan jämförelse mest resurskrävande och kraftfulla förändringsmotorn i den verksamhetsutveckling som bedrivs på Domstolsverket. Såväl de kortsiktiga som mer långsiktiga utvecklingsinsatserna förväntas även fortsättningsvis innebära stora effekter på verksamheten.

Digitaliseringen inom Sveriges Domstolar bedrivs utifrån flera parallella perspektiv: digital mål- och ärendehantering, digital kommunikation, digital administration och digital infrastruktur, där den digitala infrastrukturen utgör ett fundament för att möjliggöra den digitala omställningen. Inom de flesta utvecklingsområden aktualiseras flera av dessa perspektiv.

Digital mål- och ärendehantering

Långsiktig målbild – med sikte på digitala domar

Det långsiktiga målet för digitaliseringen av målhanteringen är att utnyttja digitaliseringens möjligheter för att skapa en mer effektiv och rättssäker informationshantering som inger förtroende.

I januari 2018 presenterades en långsiktig målbild för digitaliseringen av mål- och ärendehantering. DC-rådet ställde sig bakom denna målbild. Målbilden utgår från att Sveriges Domstolar använder strukturerad information och hanterar mål med hjälp av digitala originalhandlingar. Genom att arbeta med strukturerad information kan samma information återanvändas för flera olika ändamål och mellan flera instanser. Utvecklingsarbetet innebär att pappret inte längre utgör den primära informationsbäraren utan i stället är det den digitala informationen som utgör originalinformationen, t.ex. i digitala domar.

För närvarande pågår detta arbete främst inom brottmålsområdet. Denna prioritering av brottmål motiveras av Domstolsverkets åtagande i RIF-arbetet.

Genom en utvecklad elektronisk och strukturerad informationshantering kan stor verksamhetsnytta skapas såväl inom Sveriges Domstolar som i förhållande till övriga myndigheter i rättskedjan. Projektet Digitaliserad brottmålshantering (DBM-projektet) innebär utveckling av ett nytt verksamhetsstöd vid sidan av Vera för delar av brottmålshanteringen, bland annat hantering av digitala brottmålsdomar.

Detta är en nödvändig förutsättning för en integrerad informationshantering mellan instanserna och i förhållande till externa intressenter. Det nu pågående realiseringsarbetet för att bland annat möjliggöra elektroniska originaldomar behöver fortsätta under 2019 och 2020 i enlighet med den plan som Domstolsverket tillsammans med övriga RIF-myndigheter har gett in till Justitiedepartementet.

Det redan pågående arbetet med DBM-projektet, e-arkivprojektet, etablering av de första e-tjänsterna samt etablering av funktionerna för e-skick och e-post direkt från Vera utgör viktiga steg mot den långsiktiga målbilden. Under det närmaste året behöver nästa steg i det långsiktiga arbetet mot målbilden definieras för att på bästa sätt successivt kunna etablera angelägna och hållbara lösningar som medför nytta både för medborgare och för domstolar. Dessa lösningar bör, där så är möjligt, utgå från återanvändning av gjorda investeringar.

Pågående steg på vägen till e-akten

Det redan pågående arbetet med att digitalisera målhanteringen bedrivs i två parallella spår. Det första mer kortsiktiga spåret bygger på att så långt som möjligt digitalisera och effektivisera befintliga pappersbaserade arbetsflöden. Målsättningen med det arbetet är att så långt som möjligt kunna arbeta med en e-akt, dvs. ta emot handlingar digitalt, hantera handlingar digitalt, skicka handlingar digitalt och därefter bevara handlingarna digitalt. Detta innefattar bl.a. möjligheter till PDF-utbyten med andra myndigheters verksamhetsstöd för att möjliggöra digitalt in- och utflöde (s.k. e-skick), skanning och ytterligare utnyttjande av e-post för kommunikering i målen. Det långsiktiga spåret bygger, som framgått ovan, på att det är den digitala informationen utgör originalinformationen. Det utvecklingsarbetet innebär alltså att pappret inte längre är den primära bäraren av informationen.

På längre sikt syftar båda spåren till möjligheter för att bli av med pappershanteringen för att få till en helt digital hantering och bevarande.

Ökade möjligheter till digitalt in- och utflöde

Sedan slutet av 2018 har alla domstolar, med undantag för Högsta domstolen, funktionalitet för att kunna skicka och ta emot handlingar direkt mellan Vera och Åklagarmyndighetens och Skatteverkets verksamhetsstöd (s.k. e-skick). Detta är en del av RIF-samarbetet. Funktionen skapar hos förvaltningsdomstolarna på sikt möjligheter för ytterligare nyttor eftersom den också medger en möjlighet att ta emot beslutsmyndighetens akt jämte överklagandet.

Under det närmaste året är planen att funktionen för e-skick ska driftsättas även hos Högsta domstolen och att utbyte ska ske med fler myndigheter.

Under 2018 fick domstolarna även funktionalitet för att kunna skicka e-post direkt från Vera utan att gå via e-postprogram, vilket möjliggjorde en effektivisering av verksamheten.

Möjligheten till dessa digitala leveranssätt direkt från Vera (e-skick och e-post direkt från Vera) innebär en omställning för domstolarna och möjliggör en betydligt mer effektiv hantering. Övergången till mer digitala arbetssätt kräver även fortsättningsvis insatser både av domstolarna och Domstolsverket för att på bästa ta emot och implementera förändringen i verksamheten.

Digitalt bevarande i ett e-arkiv

En annan förutsättning för att kunna arbeta mer digitalt är att det finns möjlighet att bevara de handlingar som kommer in och upprättas digitalt i ett digitalt arkiv (e-arkiv). E-arkivprojektet, som bedrivs i nära samarbete med domstolarna, planeras att slutföras under 2019 med en anslutning av fem pilotdomstolar. Därefter behöver en plan för anslutning av samtliga domstolar till e-arkivet tas fram och anslutning enligt plan ske.

Ytterligare en framåtsyftande kvalitetshöjande åtgärd för att på sikt åstadkomma en enhetlig överföring till e-arkivet, automatiserat stöd för gallring och därmed ett effektivt digitalt bevarande är att mer enhetliga gallringsföreskrifter inriktade på att stödja en digital akt och ett framtida digitalt bevarande. Under 2019 kommer arbetet med att utveckla enhetliga gallringsregler för såväl digital information som pappershandlingar att fortsätta genom att en begäran om nya gallringsföreskrifter kommer att ges in till Riksarkivet. Med de förväntade nya gallringsföreskrifterna som grund kommer därefter gallringsfunktionalitet behöva utvecklas i verksamhetsstödet.

Ett digitalt bevarande och strävan mot en e-akt förutsätter även en rad andra kvalitetshöjande åtgärder när det gäller informationshanteringen i Vera, t.ex. hantering av fler format och uppmärkning av digitala handlingar. Dessa åtgärder kommer att fortsätta under 2019 och 2020.

Integritetsskydd

Ökat digitalt inflöde och digital hantering innebär tillgång till mer verksamhetsinformation digitalt och att mer information kan bli sökbar. Det är smidigt och skapar effektivitet och tillgänglighet, men det ställer också nya krav på hanteringen av informationen. Ett effektivt integritetsskydd är en nödvändig förutsättning för den pågående digitaliseringen och för att åstadkomma en e-akt. Det skapar andra möjligheter att ha kontroll på informationen. Under 2019 kommer fortsatta anpassningar av befintligt verksamhetsstöd i förhållande till domstolsdatalagen och EU:s dataskyddsreform att genomföras och övervägas. Det är tydligt att integritetsaspekter på ett allt mer tydligt sätt behöver beaktas i det långsiktiga utvecklingsarbetet och att det kräver både arbete och anpassningar av verksamhetsstöd.

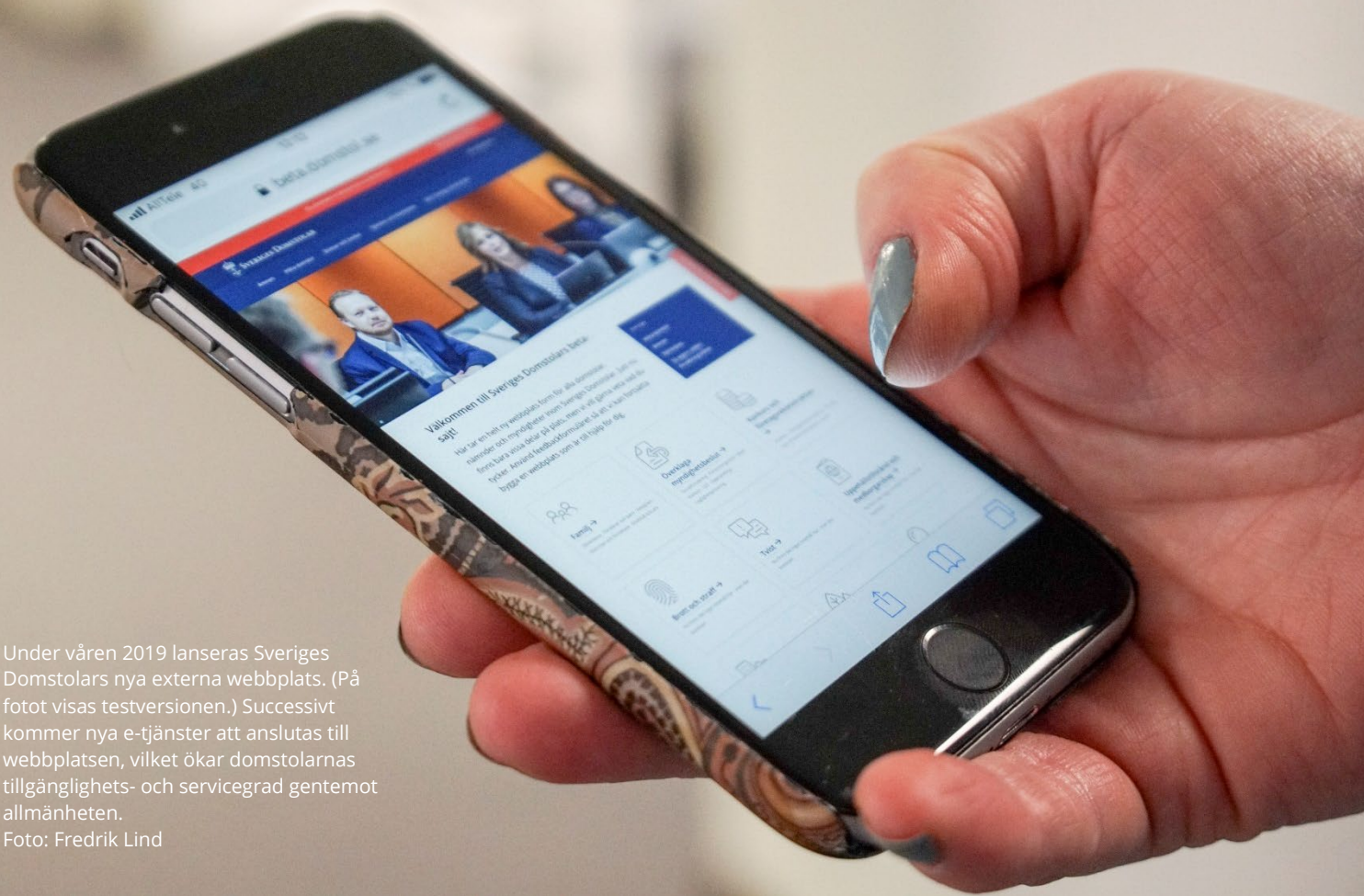
Utveckling av e-tjänster

Under 2019 lanseras de tre första e-tjänsterna för Sveriges Domstolar på den nya externwebben. Arbetet med att ta fram de första e-tjänsterna syftar ytterst till att bidra till att domstolarna blir mer tillgängliga för medborgarna och att kommunikationen med medborgarna blir enkel och servicen hög. Ett annat syfte är att skapa förutsättningar för att Sveriges Domstolar ska kunna påbörja arbete med att utveckla ett sammanhållet gränssnitt gentemot medborgarna i form av e-tjänster för Sveriges Domstolar via den nya externa webben. En ytterligare utgångspunkt för arbetet har varit att de första e-tjänsterna ska vara läroskapande för att andra e-tjänster ska kunna bygga vidare på dessa. Efter lanseringen av de första tjänsterna är avsikten att under planeringsperioden utveckla den digitala kommunikationen med fler tjänster och nya möjligheter till interagerande till ytterligare nytta såväl för medborgare som för domstolarna.

Digital kommunikation

Målbild för digital kommunikation

Digitaliseringen har medfört att vi har ett helt nytt kommunikationslandskap. Människors behov, attityder och beteenden har förändrats. Det behöver Sveriges

Under våren 2019 lanseras Sveriges Domstolars nya externa webbplats. (På fotot visas testversionen.) Successivt kommer nya e-tjänster att anslutas till webbplatsen, vilket ökar domstolarnas tillgänglighets- och servicegrad gentemot allmänheten.
Foto: Fredrik Lind

Domstolar förhålla sig till och möta. Utbudet av information och digitala kanaler är mycket stort och det går snabbt.

Utifrån förändringarna har Sveriges Domstolar tagit fram en ny målbild för den digitala kommunikationen. Det långsiktiga målet är att Sveriges Domstolar använder digitala kanaler och digital närvaro för att öka kunskapen om, förståelsen för och tillgänglighet till Sveriges Domstolar. Domstolarna vill möta förväntningarna på tillgänglig och begriplig information genom att den som kommer i kontakt med domstolarna får guidning och verktyg att lösa sin uppgift genom digitala tjänster och behovsanpassad information som är tillgänglig dygnet runt. Till målbilden hör också att Sveriges Domstolar ska ha en tydlig struktur för hur olika intressenter kan interagera med domstolarna som är känd internt och externt. Ett kontinuerligt arbete pågår med kompetenshöjning för att öka organisationens digitala, kommunikativa förmåga.

Digital kommunikation på mottagarnas villkor

Den nya, externa webbplatsen planeras bli navet i den digitala kommunikationen där telefoni, sociala medier och andra digitala kanaler interagerar med och driver trafik till webbplatsen. Tillgänglighet och förståelse ställer nya krav på innehåll.

Under 2018 har fokus legat på att bygga en ny, modern och responsiv webbplats. Denna lanseras under första halvåret 2019. Den nya webbplatsen har en helt ny teknisk plattform, som möjliggör ett successivt införande av tjänster och nya möjligheter till interaktion med besökarna. Innehållet är anpassat efter människors sätt att konsumera kommunikation, dvs. användarstyrd struktur med bland annat mer rörligt material, bilder och illustrationer som komplement till text. Den nya webbplatsen har ett anpassat digitalt uttryck i färg, form, symboler och bilder. Under kommande planeringsperiod sker en fortsatt utveckling av webbplatsen och alla domstolars webbplatser som kommer att rymmas inom samma plattform.

Under 2019 fortsätter arbetet med att paketera och utveckla stöd till de myndigheter inom Sveriges Domstolar som vill arbeta med sociala kanaler. Under kommande period är målet att intressenter ska uppleva effekter som bättre närvaro, dialog, tillgänglighet, förståelse och service. Domstolsverket ska i högre utsträckning än tidigare producera och förpacka innehåll i form av faktarutor och annat redaktionellt innehåll som domstolarna kan använda och dela i digitala flöden.

Jämte sociala kanaler är Domstolspodden, som Helsingborgs tingsrätt producerar i samarbete med Domstolsverket, och Domarbloggen, som Södertörns tingsrätt driver, exempel på digitala kanaler som blivit framgångsrika nya vägar att nå och engagera både allmänhet och medarbetare.

Under 2018 har Sveriges Domstolars mediestrategi med tillhörande stödpaket implementerats och förankrats i organisationen. Under 2019 fortsätter satsningen på medieutbildningar för att domstolarna ska kunna utnyttja kraften i ett effektivt mediearbete och skapa förtroende för verksamheten.

Förtroende, tillgänglighet och förståelse kommer fortsatt vara avgörande för ett effektivt och lyckat kommunikationsarbete. Att utifrån ett helhetsperspektiv se till att kanalmixen blir effektiv och stödjer såväl den inre organisationen som hela bredden av intressenter är en viktig strategisk fråga för organisationen.

Resursbehov

Det kommer att krävas ett intensivt och uthålligt arbete under de närmaste åren för att höja nivån på digitaliseringen till omvärldens förväntningar och regeringens målsättningar. För att genomföra den stora förändring av verksamheten som digitaliseringen av målhanteringen innebär krävs det omfattande resurser under flera år, för verksamhetsanalyser, tillhörande rättsliga analyser för att undanröja rättsliga hinder och utveckling av verksamhetsstöd men inte minst för förändringsledning.

Den allt snabbare utvecklingen av Vera som både möjliggör och förutsätter mer digitala arbetssätt samt etableringen av e-tjänster och nya kommunikationskanaler visar tydligt på behovet av förändringsledning. Med stor sannolikhet kommer stora resurser att behöva allokeras under flera år framöver för att genomföra digitaliseringen i samverkan med domstolarna. På sikt förväntas emellertid digitaliseringen leda till ett minskat resursbehov för Sveriges Domstolar eftersom verksamheten effektiviseras. Den tendensen visar de kostnads- och nyttokalkyler som har genomförts under 2018.

Digitaliseringen möjliggör och ställer krav på utveckling av tekniska och infrastrukturella förutsättningar. Det är viktigt att dessa förutsättningar fortsätter att utvecklas parallellt med verksamhetens och omvärldens förväntningar. Det är också angeläget att de gjorda investeringarna, i form av t.ex. identitets- och signeringslösningar, under de närmaste åren skalas upp och användas för fler tjänster eller annan funktionalitet i verksamhetsstöden för att möjliggöra ytterligare steg i digitaliseringen och öka nyttan av gjorda investeringar. I takt med att nya tjänster levereras ökar kraven på förvaltning. Förvaltningen ska vara effektiv och ändamålsenlig men även den kommer att ta resurser i anspråk. Det kommer också att behövas resurser för att öka servicenivån och tillgängligheten via organisationens digitala gränssnitt.

Kompetensförsörjning

Med kompetensförsörjning menas att Sveriges Domstolar ska kunna attrahera och rekrytera rätt kompetens för att lösa verksamhetens arbetsuppgifter. Det innebär också att medarbetare ges möjlighet att utvecklas i sin yrkesroll, känner engage-

mang och bidrar till verksamheten. En annan del av kompetensförsörjningen är att växla kompetens hos medarbetare vars arbetsuppgifter kommer att förändras eller på sikt upphöra.

Sveriges Domstolar består av myndigheter med olika storlek, i olika geografiska lägen och med olika utmaningar och förutsättningar. Det innebär att arbetet med att kompetensförsörja verksamheten behöver ske både genom gemensamma insatser och i form av lokala aktiviteter.

För att säkra den framtida kompetensförsörjningen i Sveriges Domstolar påbörjades under året ett arbete med att ta fram en gemensam kompetensförsörjningsstrategi som ska kopplas samman med den kommande strategiska inriktningen.

Helhetsperspektivet i kompetensförsörjning omfattar hela ARUBA-processen (Attrahera, Rekrytera, Utveckla, Behålla, Avveckla). Att engagera och utveckla medarbetarna är en viktig faktor för att kunna kompetensförsörja verksamheten vilket även påverkar vårt arbetsgivarvarumärke och attraktivitet som i sin tur stärker vår förmåga att både rekrytera och behålla medarbetare.

Utvecklingsresan kring medarbetarskapet fortsätter och har stor framgång. Detta syns inte minst i resultatet av den medarbetarundersökningen som under hösten 2018 genomfördes i hela organisationen.

Ett väl fungerande chefs- och ledarskap är den viktigaste förutsättningen för att kunna kompetensförsörja utifrån ARUBA perspektivet. Chefen äger både ansvaret och befogenheterna i att möjliggöra detta, därför satsar Domstolsverket mycket resurser på att utveckla chefs- och ledarskapet. Det sker bland annat genom utbildningar för chefer.

På arbetsmarknaden i stort konkurrerar Sveriges Domstolar med andra myndigheter och näringslivet om kompetenta medarbetare av alla kategorier, inte minst jurister. Inom kategorierna föredragande/beredningsjurister och domstolshandläggare är personalomsättningen på en del orter och på vissa domstolar fortsatt hög. Inom domstolshandläggargruppen gäller detta främst i storstadsområden. Domstolsverket arbetar tillsammans med ett flertal domstolar med olika insatser för att komma till rätta och förebygga detta.

Det finns i flera fall otillräckligt antal kvalificerade sökande till chefsdomaranställningar och domaranställningar. Detta problem är mer uttalat på mindre orter men det kan inte uteslutas att det i framtiden blir ett reellt problem även i storstadsområdena. Det primära ansvaret för rekrytering av ordinarie domare ligger hos Domarnämnden. Av tabellen nedan framgår att rekryteringsunderlaget till domaranställningar ofta är begränsat.

Antalet avslutade rekryteringsärenden hos Domarnämnden

År	Antal ärenden*	Antal ärenden* med tre eller färre sökande	Andel ärenden* med tre eller färre sökande
2016	117	30	26 %
2017	107	35	33 %
2018	90	27	30 %

* Antal ärenden är antal avslutade rekryteringsärenden, ett ärende kan avse flera anställningar. Några ärenden kan ha avskrivits av regeringen pga. inga sökande.

I domarrekruteringsutredningen, som gjordes 2017, finns olika förslag för att säkra domarrekruteringsarna men vilka konkreta åtgärder som faktiskt ska vidtas är ännu inte klara.

Men ett led i att trygga domarförsörjningen är att antalet utbildningsplatser för fiskaler utökats under 2018 och kommer att fortsätta att utökas även under 2019–

2020. Denna utökning är dock inte tillräcklig för att klara domarförsörjningen på sikt. I likhet med förslaget i domarrekruteringsutredningen anser Domstolsverket att vi behöver utöka antalet fiskalplatser successivt under flera år framöver.

För att säkerställa att det finns ett gott underlag för rekrytering av fiskaler är antalet notariemeriterade jurister en viktig faktor. Tjänstgöringen som notarie ger en inblick i arbetet på en domstol och även för den som inte väljer att direkt gå vidare i domarutbildningen kan tjänstgöringen ända så ett frö av intresse som framöver kan leda till att man söker sig dit.

För att säkerställa en bra tillgång på lämpliga notaries så ser Domstolsverket över på vilka grunder vi antar notaries, ett arbete som har påbörjats under 2018 och som kommer att fortskrida till 2020. Vid en utökning av fiskalsplatser bör även antalet notarieplatser öka.

Migrationsmålen har varit och kommer att fortsätta vara en stor utmaning för Sveriges Domstolar även under kommande år. För att klara denna utmaning, och för att säkra att resurserna inom Sveriges Domstolar används effektivt, krävs att samarbetena mellan domstolarna fortsätter.

Lokalförsörjning

Alltjämt föreligger ett fortsatt stort behov av om-, till- och nybyggnationer inom Sveriges Domstolar. Det är en stor utmaning att upprätthålla en hög nivå på lokalförsörjningen med alltmer stigande hyreskostnader, komplexa säkerhetskrav, snabba demografiska förändringar samt omvärldsfaktorer som påverkar utformningen av domstolslokalerna.

Säkerhetshöjande åtgärder i form av fasta säkerhetskontroller, säkerhetsentréer samt införande eller uppgradering av teknikinstallationer fortsätter bidra till ett stort antal nya lokalprojekt.

En betydande rörlighet i fastighetsägandet innebär en komplikation för lokalförvaltningen inom Sveriges Domstolar. Som en följd av det stora ombytet av fastighetsägare har det i förekommande fall blivit ett alltmer eftersatt fastighetsunderhåll och även svårigheter att nå fram till en professionell förvaltningsorganisation hos hyresvärderna. Förvaltningsåtgärder i form av underhåll och modernisering av domstolsbyggnader behöver därför genomföras på en rad domstolar.

Avtalsförhandlingar tenderar att bli alltmer komplexa och vid upphandlingar av entreprenader noteras högre kostnader och till antalet färre inlämnade anbud. Sammantaget leder detta till en fördröjning av projekt och med en förskjutning av tidplaner. För de närmaste årens planerade insatser kommer hyreskostnaderna att, förutom sedvanliga justeringar i fastighetsskatt och index, öka i storleksordningen cirka 55 mnkr över tiden 2020–2022.

Under 2019 pågår ett arbete med att utveckla Sveriges Domstolars strategiska inriktning. I det sammanhanget kommer det bl.a. att diskuteras hur digitalisering och ny teknik kan komma att påverka den framtida utformningen av lokalerna.

Teknik i rättssal

Uppgradering och utbyte av den teknik som ingick som en del i reformen. En modernare rättegång, EMR, pågår och kommer vara färdigställd till år 2021. Efter att uppgraderingarna är genomförda kommer samtliga förhandlingssalar ha tillgång till videokonferensteknik samt möjlighet till inspelning i hög kvalitet. En ny teknisk plattform införs i samband med uppgraderingarna för att harmonisera och standardisera tekniken i förhandlingssalarna i syfte att kunna genomföra utbildningar och ha en centraliserad övervakning av tekniken i salarna. Behovet av dessa uppgraderingar är angeläget då flertalet domstolar rapporterat ett högt riskvärde i

Domstolarnas verksamhet behöver bedrivas i ändamålsenliga och säkra lokaler. Behovet av om-, till- och nybyggnationer inom Sveriges Domstolar är fortsatt stort. På bilden visas Lunds tingsrätts nya hus som invigdes 2018.
Foto: Lars Lydig

tillgängligheten av tekniken i salarna. Detta riskvärde har en direkt koppling till den tekniska åldern på systemen.

Nyttjandet av videokonferenssystem fortsätter att öka inom Sveriges Domstolar. Nya tekniska lösningar planeras att driftsättas för att kunna delta på videolänkar via webbläsare i datorn och därmed ytterligare öka nyttjandegraden. Den tekniska lösningen för simultantolkning via videokonferens fortsätter att byggas ut i takt med att nyttjandegraden ökar för denna funktion.

Uppgradering och modernisering av de tekniska säkerhetssystemen pågår löpande inom Sveriges Domstolar. En mer standardiserad kravställning gör att systemen blir mer likformiga och håller en högre kvalitet. Gamla system kommer bytas ut till förmån av nyare lösningar vilka ger en ökad teknisk tillförlitlighet och därmed en ökad säkerhet.

Med anledning av digitaliseringen kommer kraven på tillgänglighet till de tekniska systemen att öka. För att minska risken för störningar vid korta avbrott kommer redundanta lösningar att införas och i vissa fall kommer reservkraft i form av batterier och omformare att installeras inom Sveriges Domstolar för att kunna hantera korta avbrott i elförsörjningen. Denna utbyggnad planeras ske löpande under kommande period.

Telefoniplattformen för Sveriges Domstolar planeras utökas med ny funktionalitet och stabilitetsförbättringar. Fokus ligger på mobilitet och utveckling av verktyg för att hantera inkommande samtal till Sveriges Domstolar.

Säkerhet

Ett långsiktigt arbete pågår att förbättra den fysiska säkerheten inom Sveriges Domstolar. Under 2018 har det tillkommit ett antal domstolar till de som sedan

tidigare beslutat om fast säkerhetskontroll, dvs. daglig säkerhetskontroll som omfattar alla besökare till domstolen.

I nuläget är det 25 domstolar som bedriver fast säkerhetskontroll. Ytterligare 2–3 domstolar kommer att införa fast säkerhetskontroll under 2019. Röntgenutrustning används på tolv domstolar. Nuvarande inriktning är att röntgen ska användas för att snabba på inflödet till domstolen. Röntgen har tilldelats de domstolar som har ett omfattande antal besökare och vars organisationer är anpassade för säkerhetskontroll med metalldetektorbåge och röntgenutrustning.

Uppföljningar visar att de domstolar som har beslutat om införande av fast säkerhetskontroll efter samråd med polisen bedömer att behovet kvarstår. Antalet domstolar med fast säkerhetskontroll bedöms öka ytterligare under planeringsperioden. Säkerhetskontrollerna genomförs med såväl egna anställda som inhyrda ordningsvakter. Kontrollerna är resurskrävande och beroende på domstolens storlek och antalet besökare krävs olika antal ordningsvakter. Ett sätt att optimera resurserna kan vara att anställa egna ordningsvakter i stället för att hyra in. Dessa kan då arbeta med vissa andra arbetsuppgifter då in- och utpassering sker i begränsad omfattning.

År 2019 beräknas driften av de domstolar som infört fast säkerhetskontroll kosta cirka 50 mnkr. För åren 2020–2022 beräknas kostnaderna för fast säkerhetskontroll öka i takt med att fler domstolar inför fast säkerhetskontroll. Om samtliga allmänna domstolar inför fast säkerhetskontroll kan driftskostnaderna uppskattas till cirka 100 mnkr².

Den fortsatta utvecklingen av säkerheten vid domstolarna kräver också ökade investeringar. I många domstolar finns idag inte lokalmässiga förutsättningar för att genomföra säkerhetskontroll i domstolens entré under en längre tid. Vid nybyggnation utformas alltid entrén så att säkerhetskontroll kan genomföras. Säkra domstolslokaler skapar en trygghet för vittnen, målsäganden, parter och andra besökare, vilket även ökar förtroendet för domstolarnas verksamhet.

Sammanfattningsvis krävs det fortsatta åtgärder för att förbättra den fysiska säkerheten vid domstolarna under kommande år.

Även på området för informationssäkerhet pågår olika utvecklingsinsatser. Den ökade digitaliseringen ställer höga krav på en god informationssäkerhet och en bra kontinuitetshantering. Domstolsverket fortsätter att utveckla och implementera ledningssystemet för informationssäkerhet (LIS). För att få effekt av ledningssystemet behövs ett systematiskt arbete med informationssäkerhet inom Sveriges domstolar, vilket ställer krav på resurser. Det finns ett kontinuerligt behov av att möta den tekniska utvecklingen med säkerhetsgranskningar av verksamhetskritiska IT-system. Domstolsverket arbetar med interna utbildnings- och informationsinsatser för att höja säkerhetsmedvetandet inom Sveriges Domstolar.

Förtroende och bemötande

För drygt tio år sedan ringade Förtroendeutredningen³ in förbättrat bemötande och information till parter och vittnen, tydligare utformning av domar och beslut, samt utvecklade relationer till redaktionella massmedier, som de tre viktigaste områdena för att stärka förtroendet för Sveriges Domstolar. Inom dessa områden har framsteg gjorts på bred front och de är alltså viktiga att fortsätta utveckla.

² Beräkningen bygger på att en domstol som inför fast säkerhetskontroll i genomsnitt behöver tillskjutas 1,8 mnkr, vilket motsvarar cirka tre ordningsvakter.

³ Ökat förtroende för domstolarna – strategier och förslag (SOU 2008:106)

Det generellt ökade trycket mot rättsväsendet ställer höga krav på en trygg och säker domstolsmiljö för medarbetare, parter, vittnen och besökare. Fler domstolar behöver de närmaste åren stärka säkerheten i sina lokaler i form av fasta säkerhetskontroller.
Foto: Carl Johan Erikson

Samtidigt har en rad omvärldsförändringar gjort att kraven och förväntningarna på domstolarna idag ställs inom på fler och delvis andra områden.

Parter och vittnen vill möta Sveriges Domstolar i enkla digitala gränssnitt. De är uppkopplade dygnet runt och från alla platser via smarta mobiltelefoner. Även andra intressenter, såsom journalister, myndigheter, forskare och skolar vill ha mer service och information digitalt.

Samhällsklimatet och inte minst upplevelsen av det har hårdnat, vilket medför högre krav på trygghet och säkerhet. Detta har lett till intensiva debatter om bl.a. domstolarnas roll och agerande.

Kommunikationslandskapet ser idag helt annorlunda ut, där diskussionerna i sociala medier präglar allmänhetens bild av Sveriges Domstolar minst lika mycket om rapporteringen i traditionella massmedier.

Polariseringen i samhället tilltar, den mänskliga tilliten minskar och än mer av det i Sverige annars relativt unika grundförtroendet för offentliga verksamheter urholkas från flera håll.

Samtidigt medför digitaliseringen, liksom det förändrade kommunikationslandskapet, möjligheter att effektivisera såväl interna arbetsprocesser som mötandet av omvärldens behov, krav och förväntningar. För att kunna utnyttja detta behöver Sveriges Domstolar ensa arbetssätt och rutiner för att kunna utveckla effektiva digitala lösningar samt systematiskt undersöka och följa externa intressenters föränderliga behov, krav och förväntningar. Arbetet med bemötande och domskrivning måste fortsätta liksom arbetet med att säkra en jämställd verksamhet. För att få en rättvisande bild av verksamheten krävs dessutom en större spridning i fler av de kanaler som finns idag.

Den utveckling som beskrivs i de föregående avsnitten, som kommer att kräva resurser och långsiktigt uthållig samverkan både inom Sveriges Domstolar som med andra aktörer i omvärlden, syftar ytterst till att stärka förtroendet för Sveriges Domstolar. Detta är också av central betydelse för tilltron till rättsstaten och den svenska demokratin i stort.

Ekonomi

Anslaget Sveriges Domstolar

Utgångspunkter

Utfallet på anslaget Sveriges Domstolar 2018 översteg tilldelade medel med 153 mnkr. Anslagsbelastningen blev betydligt högre 2018 än vad som prognostiserades i föregående års budgetunderlag. Den högre utfallet 2018 hänger till stor del samman med en ökad måltillströmning. Antalet inkomna mål till domstolarna ökade med drygt 5 procent 2018. Antal inkomna mål blev därmed avsevärt högre än vad som antogs i Domstolsverkets prognoser på måltillströmningen. I budgetunderlaget 2019–2021 prognostiserades antalet inkomna mål till de allmänna domstolarna respektive förvaltningsdomstolarna att öka med 3,5 procent respektive 1,4 procent 2018.

För att möta den högre måltillströmningen med fler avgjorda mål har domstolarna tillsatt vakanser och utnyttjat tillgängliga budgetmedel i högre utsträckning än tidigare år. Detta har fått till följd att antalet årsarbetskrafter på domstolarna ökat. Högre personalkostnader medförde även att andra förvaltningskostnader, t.ex. kostnader för IT-utrustning, ökade under 2018. Ökade kostnader till följd av målutvecklingen återspeglas också av utgiftsutvecklingen på anslaget rättsliga biträden m.m. Utgifterna på detta anslag ökade med drygt 200 mnkr eller 7,6 procent 2018.

Utfallsprognosen på anslaget Sveriges Domstolar visar på behov av en resursförstärkning redan under innevarande år. Anslagsbelastningen 2019 beräknas överstiga tilldelade medel med 164 mnkr, vilket innebär att större delen av anslagskrediten på tre procent kommer att utnyttjas.

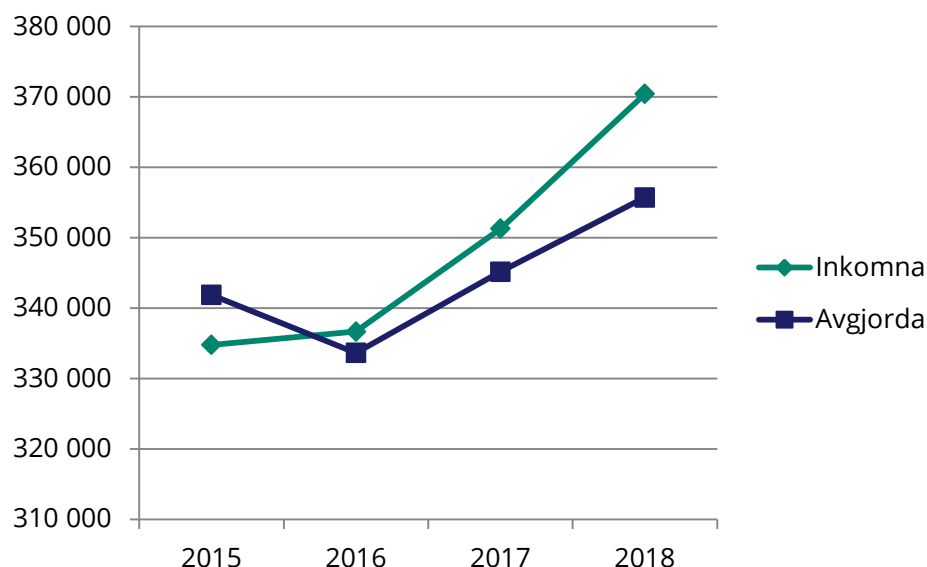
En bidragande förklaring till det beräknade underskottet 2019 är att pensionspremierna till SPV (Statens pensionsverk) har höjts kraftigt inför 2019, baserat på SPV:s prognos på pensionsutgifterna. Sveriges Domstolar påverkas i högre grad än många andra myndigheter av förändringar i SPV:s kalkylförutsättningar eftersom en stor andel av personalen, främst ordinarie domare, har en årslön som väsentligt överstiger 7,5 basbelopp.

Skillnaderna mellan tilldelade medel och beräknad anslagsbelastning ökar också år för år under prognosperioden. För att inte Sveriges Domstolar ska behöva göra stora neddragningar i verksamheten under åren 2020–2022 behövs betydande anslagsförstärkningar. Att göra neddragningar i verksamheten samtidigt som måltillströmningen fortsätter att öka skulle få stora negativa konsekvenser för balanser och omloppstider samtidigt som viktiga utvecklingsinsatser inte kan genomföras. Tvärtom behöver istället domstolarna tillföras ytterligare resurser för att öka avgörandekapaciteten under kommande år. Behoven av en anslagsförstärkning under planeringsperioden utvecklas i de följande avsnitten.

Resursbehov till följd av målutvecklingen

Resursbehovet för Sveriges Domstolar beror huvudsakligen på hur många mål och ärenden som domstolarna har att hantera. I nedanstående diagram redovisas antalet inkomna och avgjorda mål vid domstolarna totalt exklusive migrationsmål under de senaste fyra åren.

Målutveckling totalt exkl. migrationsmål

Från 2015 har måltillströmningen kontinuerligt ökat. Under 2017 och 2018 har antalet inkomna mål ökat markant och målvolymer är nu på sin högsta nivå någonsin. Även antalet avgjorda mål har ökat under de två senaste åren. Avgörandetakten har dock inte ökat i lika snabb takt som måltillströmningen. Sedan slutet av 2016 har antalet inkomna mål överstigit antalet avgjorda mål och balanserna har ökat. Under 2017 ökade balanserna med fem procent och 2018 ökade balanserna ytterligare med tolv procent. Detta har lett till och leder till att åldersstrukturen för målen försämras samt att omloppstiderna på sikt ökar.

Sveriges Domstolar är i en brytningspunkt. Det är förhållandevis många domstolar som uppnått regeringens verksamhetsmål under de senaste åren. Värdet av korta omloppstider vid domstolarna kan knappast överskattas, vilket beskrivs närmare nedan. De historiskt sett låga omloppstiderna kommer emellertid inte att kunna bibehållas om antalet balanserade mål fortsätter att öka.

Det är angeläget att bryta den nuvarande utvecklingen med ökade balanser i ett tidigt skede. Erfarenheten visar att ett högt balansläge tenderar att skapa än mer balanser eftersom arbetet blir mindre effektivt när domstolarna tvingas hantera många äldre mål.

Redan dagens målvolymer motiverar resursförstärkningar till domstolarna. Domstolsverkets prognoser visar också att måltillströmningen kommer att fortsätta öka under den kommande planeringsperioden. Från 2018 till 2022 prognostiseras antalet inkomna mål vid tingsrätterna att öka med drygt elva procent. Det är brottmålen som står för den största delen av ökningen. Dessa förväntas att öka med drygt 15 procent från 2018 till 2022. Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten har fått utökade resurser för att öka antalet poliser och åklagare. Åklagarmyndigheten prognostiserar att antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut förväntas öka med tolv procent under perioden 2019–2022. Polismyndigheten har som mål att till 2024 ska 10 000 nya poliser anställas. Under 2019 och 2020 ska 1 000 nya civilanställda anställas hos Polismyndigheten, bl.a. planeras utredningsverksamheten att stärkas. Dessa åtgärder kommer framgent generera mer brottmål till domstolarna.

Vid förvaltningsrätterna ökade måltillströmningen kraftigt under 2017 och 2018. Under 2019 förväntas antalet inkomna mål att fortsätta öka, främst till följd av ett ökat antal socialförsäkringsmål. För åren 2020–2022 prognostiseras antalet

inkomna mål att i stort sett ligga på 2018 års nivå. Målkategorier som ökat och förväntas fortsätta öka under hela planeringsperioden är LVU-mål och mål enligt socialtjänstlagen. En förklaring till detta är att ökningen av migrationsmål även fått effekt på domstolarnas övriga verksamhet.

I detta sammanhang vill Domstolsverket också lyfta fram att olika reformer påverkar måltillströmningen och resursbehoven på domstolarna. Domstolsverket har under 2018 svarat på cirka 100 remisser. Det är i sig ett ovanligt litet antal remisser. Av dessa bedöms fyra medföra kostnadsökningar som innebär behov av anslagsförstärkningar. 53 bedöms ha någon påverkan på domstolarna i form av ändrade arbetsformer, ändrad organisation och/eller måltillströmning. Förslagen har dock vart och ett för sig bedömts kunna hanteras inom ram. Det kan i dessa fall röra sig om en påverkan upp till ungefär 500 000 kr per förslag även om det förekommer stora variationer. Endast ett fåtal remisser bedöms innehålla förslag som innebär en minskad måltillströmning. Ett tiotal remisser innehåller förslag där det inte varit möjligt att bedöma konsekvenserna för domstolarna. Sammantaget medför detta, och sett över flera år, att domstolarna har behov av ytterligare medel för att hantera målökningar och för att anpassa sina organisationer till följd av olika reformer.

Domstolsverket bedömer att domstolarna måste tillföras ytterligare resurser för att kunna hantera nuvarande målvolymer och prognostiserade målökningar. I annat fall kommer balanserna att öka avsevärt och omloppstiderna bli orimligt långa.

Även i kampen mot den grova organiserade brottsligheten är det väsentligt att tillräckliga resurser tilldelas domstolarna, så att lagföring kan ske på ett effektivt sätt inom rimlig tid, annars kommer inte de satsningar som sker i andra led i rättskedjan att få effekt.

Det måste också understrykas att korta omloppstider är av central betydelse både ur ett rättssäkerhetsperspektiv och ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Detta kan illustreras med ett antal exempel.

Såväl den tilltalade som målsäganden har ett starkt intresse av att brottmålsrättegången sker så snart som möjligt efter det att åtal väckts för att få skuldfrågan prövad. Det är också av värde att höra vittnen och andra bevispersoner så snart som möjligt efter det misstänkta brottet.

I mark- och miljödomstolarnas verksamhet ryms mål med frågor som har stor betydelse för såväl samhället som parterna i målet. Det kan gälla frågor om tillstånd att bedriva industriell verksamhet, exempelvis gruvdrift med åtföljande arbetsmarknadsmässiga konsekvenser, eller plan- och byggfrågor med följdverkningar för möjligheterna att bygga bostäder eller tillstånd till annan verksamhet till exempel infrastrukturella frågor rörande vägar och järnvägar. Om inte tillstånd meddelas inom rimlig tid kan stora investeringar helt utebli eftersom ekonomin inte längre tillåter satsningen.

Vårdnadsmål som drar ut på tiden är starkt påfrestande för alla inblandade.

I fordringsmål har såväl gäldenären som borgenären ett intresse av att tvisten avslutas så de kan planera framtiden. Borgenären är kanske en hantverkare för vilken intäkten är viktig för försörjningen och gäldenären behöver få reda på om hans invändningar mot att betala det utförda arbetet är hållbara och han har kanske behov av att avhjälpa de fel som uppstått. Drar målet ut på tiden ter det sig inte meningsfullt att föra talan och förtroendet för domstolarna sjunker.

Mål vid förvaltningsdomstolarna handlar ofta om frågor som har stor betydelse för den enskildes ekonomi och försörjning, vilket också kräver en skyndsam hantering. Förvaltningsdomstolarna handlägger också mål som är av stor betydelse ur ett samhällsekonomiskt perspektiv, till exempel mål om offentlig upphandling.

Nämndemannakostnader

Över tid har domstolarnas kostnader för nämndemän trendmässigt ökat. Mellan 2017 och 2018 ökade kostnaderna med cirka fyra miljoner⁴ varav i princip hela ökningen är hänförlig till migrationsmål. Antal mål avgjorda med nämnd inklusive migrationsmål ökade med cirka fem procent jämfört med föregående år. Att kostnaderna inte ökat ytterligare kan bero på att domstolarna sätter ut målen effektivare, dvs. avgör fler mål per dag med nämnd.

Regeringen har som målsättning att man i nästa nämndemannaval ska få till stånd en bredare rekrytering som ska leda till en förnygring av nämndemannakåren för att bättre spegla befolkningen. En förnygring av nämndemannakåren skulle innebära ökade kostnader eftersom de yngre nämndemännen i större utsträckning ersätts för inkomstförlust. Idag är cirka hälften av nämndemännen över 65 år.

Om nämndemännens ålder skulle minskas med ett år skulle det innebära kostnadsökningar om ca fem mnkr. I och med att nämndemannens ämbetsperiod är fyra år så bör de tillträdande nämndemännen vara i snitt fyra år yngre än de avgående nämndemännen för att gruppens ålder ska vara oförändrad över tid. Vid nyval så innebär detta en kostnadsökning på 20 mnkr. Nyvalda nämndemän kommer att tillträda 2020 vilket troligen kommer innebära betydande kostnadsökningar.

Ökar antalet inkomna brottmål, vilket prognostiseras i detta budgetunderlag, ökar också kostnaderna för nämndemän. Att familjemålen blivit fler och dessutom mer omfattande bidrar också till ökade nämndemannakostnader.

Omprövning av vattenkraften

Enligt propositionen Vattenmiljö och vattenkraft (prop. 2017/18:243), som är ett utflöde av ett EU-direktiv och energioverenskommelsen mellan s, m, mp, c och kd 2016, ska Havs- och vattenmyndigheten i samarbete med Energimyndigheten och Svenska Kraftnät ta fram ett förslag till nationell plan för omprövning av vattenkraften. Detta ska ske i samverkan med berörda myndigheter och andra berörda. Regeringen ska sedan fatta beslut om den nationella planen, enligt tidplanen under hösten 2019, och därefter kommer omprövningar att ske i mark- och miljödomstolarna, sannolikt från och med 2021.

Omprövningen av vattenkraften i domstol kommer att ske under en 20-års period. Enligt propositionen handlar det om totalt cirka 7 400 verksamheter, dvs. i snitt 370 verksamheter om året, som ska omprövas. Mål om omprövning av vattenverksamhet är generellt arbetsbelastande och har lång omloppstid.

I propositionen sägs bl.a. följande om kostnaderna för Sveriges Domstolar:

”Den genomsnittliga kostnaden för ett miljömål i mark- och miljödomstol är omkring 82 000 kronor och i mark- och miljööverdomstolen cirka 53 000 kronor. Beloppen omfattar alla miljömål, och är inte specifika för om- och tillståndsprövning för vattenkraftverk och dammar. Mål om prövning av vattenverksamhet är generellt mer arbetsamma än genomsnittliga miljömål. En rimlig uppskattning är att den typ av mål som det nu är fråga om i snitt kostar 50 procent mer än andra miljömål. Om prövningarna fördelas jämnt över 20 år, ger det en årlig kostnad på cirka 50 miljoner kronor. Domstolarna bedöms därför behöva tillföras medel för att kunna hantera kostnadsökningen. Förslaget bedöms dock inte medföra några

⁴ Avser de totala nämndemannakostnaderna, dvs. både kostnader som finansieras på anslaget Sveriges Domstolar och kostnader som finansieras på anslaget Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål.

budgetära konsekvenser för domstolarna förrän tidigast 2020. Kostnadsökningen ska finansieras genom prövningsavgiften. Regeringen kommer att se över prövningsavgiften så att den ger full kostnadstäckning.”

Sveriges Domstolar har alltså ännu inte tillförts några ekonomiska resurser för att hantera den kommande verksamheten avseende omprövning av vattenkraften.

Domstolsverket har inlett ett planeringsarbete i samverkan med mark- och miljödomstolarna och i samråd med Havs- och vattenmyndigheten för att säkerställa att omprövningen av vattenkraften kan ske i enlighet med den nationella planen. Mark- och miljödomstolarna har en nyckelroll för genomförandet av den nationella planen för omprövning av vattenkraften. Sveriges Domstolar måste tillförsäkras nödvändiga ekonomiska resurser med god framförhållning. Rekrytering av rådmän, tekniska råd och beredande personal måste genomföras i god tid innan verksamheten med omprövning inleds.

Arbetet för att förbereda omprövningen av vattenkraften i domstol befinner sig i ett så tidigt skede att det ännu inte går att närmare ange vilka ekonomiska resurser som krävs efter genomförandet och under de följande 20 åren. Domstolsverket återkommer i den frågan men vill nu markera att det rör sig om förhållandevis stora årliga resurser, jfr. uttalandet i propositionen, som krävs. Tillförs inte Sveriges Domstolar nödvändiga resurser för att hantera omprövningen av vattenkraften kommer det att påverka all övrig verksamhet vid mark- och miljödomstolarna och handläggningstiderna blir sannolikt orimligt långa under ett stort antal år.

Yrkanden

En viktig del i det utvecklingsarbete som sker inom Sveriges Domstolar är att långsiktigt förbättra den fysiska säkerheten. Detta arbete är emellertid kostnadsdrivande under planeringsperioden och kan inte finansieras inom ramen för sedvanlig anslagsuppräknings. Ökade säkerhetskrav är ett viktigt skäl till många av de nu pågående om-, till, och nybyggnationerna.

Investeringskostnaderna för lokalprojekten har ökat över tid och medför ökade kostnader för räntor och avskrivningar under de närmaste åren. När nya lokaler tas i drift tecknas nya hyresavtal, som också ökar kostnaderna. Vidare förväntas de årliga driftskostnaderna för fast säkerhetskontroll stiga år för år under perioden 2020–2022 i takt med att allt fler domstolar inför fast säkerhetskontroll.

När en ny domstol inför fast säkerhetskontroll krävs också investeringar i metalldetektorbåge och i vissa fall i röntgenutrustning. Det går inte att beräkna exakt vad åtgärder för att förbättra säkerheten kostar under planeringsperioden eftersom förbättrad säkerhet är ett av flera skäl till om-, till- och nybyggnationer. Här görs emellertid bedömningen att en ramökning på 60 mnkr behövs från 2020 för att säkerheten ska kunna fortsätta att förbättras i nuvarande takt inom Sveriges Domstolar. Ökade resurser för förbättrad säkerhet utgör således en del av det samlade yrkandet för anslaget Sveriges Domstolar under planeringsperioden.

Det krävs ytterligare åtgärder för att trygga den framtida domarförsörjningen. Antalet utbildningsplatser för fiskaler behöver utökas och även andra åtgärder inom kompetensförsörjningsområdet behöver vidtas för att säkra det långsiktiga domarbehovet. I betänkandet Rekrytering av framtidens domare, SOU 2017:85, s. 226 anförs följande. ”Att domstolarna utbildar tillräckligt många assessorer är nödvändigt för att tillräckligt många så småningom ska söka en ordinarie domaranställning och därmed öka möjligheterna att de skickligaste och för yrket mest lämpade juristerna kan bli ordinarie domare. Att domstolarna utbildar assessorer kan också ses som en kostnadseffektiv investering som kommer både den offentliga och privata sektorn till godo genom att de ges möjlighet att rekrytera redan kvalifi-

cerade jurister.” Domstolsverket delar utredningens bedömning att den särskilda domarutbildningen behöver byggas ut så att antalet utbildade assessorer som söker ordinarie domaranställningar kan öka.

Mot denna bakgrund är det angeläget att nödvändiga resurser tillförs. En utbyggnad av utbildningsplatser för fiskaler sker över fler år. Här yrkas en ramökning för att stärka rekryteringen till domarbanan med 20 mnkr från 2020, med ytterligare 20 mnkr från 2021 och med ytterligare 20 mnkr från 2022, dvs. med 60 mnkr under planeringsperioden.

Antalet inkomna mål har ökat avsevärt under både 2017 och 2018. Antalet avgjorda mål har trots en ökning inte nått upp till volymerna för inkomna mål. Under 2018 ökade balanserna med 15 000 mål. Måltillströmningen förväntas också fortsätta att öka under åren 2019–2022. Domstolsverket har gjort en uppskattning av kostnaderna för att hantera nuvarande målvolymer och kostnaderna för de prognostiserade målökningarna under kommande år. Beräkningarna baseras på styckkostnader för olika målkategorier och den procentuella utvecklingen av antalet inkomna mål i prognoserna antas vara densamma på överrätterna som på underrätterna. Beräkningarna visar att kostnaderna för att avarbeta 2018 års balansökning uppgår till drygt 200 mnkr och att kostnaderna för de prognostiserade målökningarna 2019–2022 uppgår till cirka 500 mnkr. Domstolsverkets totala yrkanden kan nu summeras enligt följande.

Domstolsverket yrkar en ramökning av anslaget Sveriges Domstolar utöver beräknade anslagsnivåer för 2020–2022 med 550 mnkr från 2020, med ytterligare 40 mnkr från 2020 och med ytterligare 60 mnkr från 2022. Totalt yrkas ramökningar av anslaget med 650 mnkr under planeringsperioden utöver de beräknade anslagsnivåerna. Av yrkandet avser 530 mnkr resursförstärkning för de målökningar som varit och prognostiseras att fortsätta öka, 60 mnkr avser resursförstärkning för förbättrad säkerhet medan resterande 60 mnkr avser insatser inom området kompetensförsörjning.

Om denna anslagsförstärkning sker kan även utvecklingsinsatser inom digitaliseringen genomföras som planerat och ökade kostnader för nämndemän kan rymmas inom anslaget. Resurser för omprövning av vattenverksamheten omfattas dock inte av yrkandet. Yrkandet innebär också att domstolarna antas kunna hantera en del av de beräknade kostnaderna för målökningar genom effektiviseringar.

Domstolsverket vill också understryka att det finns osäkerhetsfaktorer i de ekonomiska beräkningarna. En sådan faktor är beroendet mellan resursbehovet på anslaget Sveriges Domstolar och resurstilldelningen på anslaget Domstolsprövning i utlänningsärenden. Detta eftersom centrala kostnader på Domstolsverket fördelas mellan anslagen utifrån omfattningen på respektive verksamhet. En annan osäkerhetsfaktor är nivån på pensionspremierna till SPV.

Domstolsverkets ekonomiska prognos utifrån nuvarande anslagsnivåer, som ligger till grund för yrkandena, framgår av nedanstående tabell.

Anslag 1:5 Sveriges Domstolar inom utgiftsområde 4 (mnkr)

	2018 Utfall	2019 Prognos	2020 Beräknat	2021 Beräknat	2022 Beräknat
Ingående överföringsbelopp	166	12	-152	-550	-1 140
Tilldelade medel	5 612	5 815	5 905	5 992	6 112
Summa disponibla medel	5 777	5 827	5 753	5 442	4 972
Utfall/prognos	5 765	5 979	6 304	6 582	6 762
Årets resultat	-153	-164	-399	-590	-650
Utgående överföringsbelopp	12	-152	-550	-1 140	-1 791

Slutligen ska framhållas att det finns behov av en anslagsförstärkning redan under innevarande år. Sannolikt kommer vissa neddragningar att behöva ske i verksamheten under 2019 för att inte anslagskrediten ska överskridas. Detta är mycket olyckligt eftersom det sker samtidigt som måltillströmningen och balanserna ökar. Domstolsverket avser att i en särskild skrivelse till regeringen redogöra för behov av ytterligare medel 2019.

Konsekvenser om inte en tillräcklig anslagsförstärkning sker

Om inte nödvändig anslagsförstärkning sker kommer besparingar att behöva genomföras i verksamheten. I sådant fall kommer sannolikt besparingar att genomföras på bred front, dvs. neddragningar kommer att ske både i domstolarnas kärnverksamhet och i planerade utvecklingsinsatser. I det följande avsnittet redogörs för förväntade konsekvenser av detta.

Effekter på balanser och omloppstider

Bemanningen på domstolarna kommer att behöva minska vid besparingar, vilket medför en lägre produktionskapacitet. Balanserna kan därmed förväntas öka och omloppstiderna beräknas bli längre.

Det är svårt att prognostisera hur antalet balanserade mål kan komma att utvecklas i olika ekonomiska scenarier eftersom antaganden då måste göras både hur antalet inkomna och antalet avgjorda mål utvecklas. Ett beräkningsexempel kan dock göras med utgångspunkt från målutvecklingen 2018. Det totala antalet balanserade mål ökade med cirka 15 000 mål under 2018⁵. Om 2018 års skillnad mellan inkomna och avgjorda mål skulle bestå under de närmaste åren innebär det att balanserna ökar från 140 000 mål 2018 till 155 000 mål vid utgången av 2019 och till 170 000 mål vid utgången av 2020. Detta antagande kan vara förhållandevis realistiskt om domstolarnas bemanning hålls oförändrade under de närmaste åren⁶. Det ska då noteras att 170 000 mål i balans skulle vara det högsta antalet någonsin för Sveriges Domstolar. Ställt i relation till inkomna mål 2020 motsvarar det drygt 44 procent, givet antagandet att antalet inkomna mål ökar i enlighet med prognoserna på måltillströmningen i detta budgetunderlag. Man får gå tillbaka ända till 2007 för att hitta en så hög andel balanserade mål i relation till inkomna mål. År 2007 hade Sveriges Domstolar ett mycket besvärande balansläge och vid den tiden genomfördes omfattande insatser till stora kostnader för att minska balanserna.

När balanserna ökar stiger också omloppstiderna, med en viss tidseftersläpning. Om balanserna fortsätter öka i den takt som beskrivits ovan, skulle omloppstiderna öka med flera månader. År 2007 var omloppstiderna för brottmål och tvistemål på tingsrätt drygt två respektive tre månader längre än omloppstiderna 2018. På hovrätterna var omloppstiderna för brottmål drygt tre månader längre 2007 än 2018. På förvaltningsrätterna och kammarrätterna var omloppstiderna tre respektive fem månader längre 2007 jämfört med 2018. Om omloppstiderna ökar med flera månader får det stora negativa konsekvenser för rättssäkerheten, samhällsekonomin och för den enskilde medborgaren. Det finns otaliga exempel på sådana konsekvenser, vilket har beskrivits i andra avsnitt i detta budgetunderlag.

Beräkningsexempel och scenarier över framtida balanser och omloppstider är självfallet behäftade med en osäkerhet, men samtidigt är det viktigt att illustrera hur angeläget det är vända den nuvarande utvecklingen. Domstolarna måste tillföras ytterligare resurser, så att antalet avgjorda mål kan öka i en takt som svarar

⁵ Migrationsmålen är genomgående exkluderade i detta avsnitt.

⁶ Antagandet innebär att domstolarnas produktivitet följer förändringar i måltillströmningen, så att skillnaden mellan inkomna och avgjorda mål är konstant över tid.

upp mot måltillströmningen. Den negativa trenden med ökade balanser måste vändas. Aktuell ekonomisk prognos visar dessutom att stora besparingar måste genomföras i verksamheten 2020 om ingen anslagsförstärkning ges. Att mot denna bakgrund göra besparingar skulle få mycket allvarliga konsekvenser. Balanserna skulle då öka avsevärt mer än vad som beskrivets ovan, allt annat lika, och effekterna på omloppstiderna skulle bli ännu större, med åtföljande stora negativa konsekvenser.

Effekter på kompetensförsörjningen, effektiviteten och kvaliteten i verksamheten

Om anslaget Sveriges Domstolar inte tillförs ökade resurser kommer antalet anställda inom Sveriges Domstolar att behöva minskas. Detta eftersom huvuddelen av kostnaderna på anslaget utgörs av personalkostnader. Kostnaderna för flera personalkategorier är emellertid trögrörliga. Ordinarie domare har fullmaktsanställningar och det är långa ledtider för att uppnå besparingar även på berednings- och administrativ personal. Neddragningar i verksamheten kommer därför initialt att främst leda till en minskning av antalet notaries. Även antalet utbildningsplatser för fiskaler skulle komma att minska. Sannolikt skulle det inte heller finnas finansiellt utrymme för att anställa externa adjunkter⁷ i överrätt. Syftet med att anställa externa adjunkter är att bredda rekryteringsunderlaget till framtida ordinarie domaranställningar.

Ett minskat antal notarie- och fiskalutbildningsplatser samt att inga resurser kan avsättas till externa adjunkter i överrätt skulle få mycket negativa konsekvenser för de framtida möjligheterna att rekrytera domare. Svårigheterna att rekrytera domare är väl kända och innebär en stor utmaning för Sveriges Domstolar. Under de kommande åren finns det således tvärtom ett stort behov av att öka antalet notarie- och utbildningsplatser samt att även öka förutsättningarna för att rekrytera jurister som inte genomgått den traditionella domarutbildningen.

Förutom de negativa effekterna på den framtida domarförsörjningen skulle domstolarnas produktionsförmåga försämrats om dessa neddragningar blir verklighet. Produktiviteten kan också förväntas minska påtagligt eftersom det skulle bli en skev fördelning av olika personalkategorier på domstolarna. Domstolarnas organisationer bygger på att antalet notaries och fiskaler står i rimlig proportion till antalet ordinarie domare och övrig personal.

En minskad bemanning på domstolarna samtidigt som måltillströmningen är hög leder även till en försämrad arbetsmiljö för den kvarvarande personalen. En ökad arbetsbörda och sämre arbetsförhållande medför en risk för att kvaliteten i verksamheten kan påverkas negativt. Ett ständigt krav på att effektivisera verksamheten måste balanseras mot de höga kvalitetskrav som finns på den dömande verksamheten. Kvalitetskraven innebär att avgörandet måste vara rättssäkert, dvs. att utgången stämmer med givna författningar och övriga rättskällor, att lika fall avgörs lika och att avgörandet sker inom rimlig tid samt att skälen för avgörandet är begripliga. För att allmänheten ska ha ett gott förtroende för domstolarnas verksamhet måste också parter, målsäganden och vittnen få ett bra bemötande och relevant information. Ur ett rättssäkerhetsperspektiv är det mycket viktigt att tillräckliga resurser tillförs domstolarnas verksamhet.

Om anslaget inte tillförs tillräckligt med resurser kan inte heller takten i utvecklingsinsatser inom digitaliseringen hållas uppe. Dessa utvecklingsinsatser är viktiga både ur ett kvalitets- och effektivitetsperspektiv. Sveriges Domstolars verksamhet måste anpassas till ny teknik i takt med vad som sker i samhället i övrigt. Även om

⁷ Externa adjunkter är jurister med annan yrkesbakgrund än den traditionella domarutbildningen, som under en begränsad tid tjänstgör som adjungerande ledamöter i överrätt.

digitaliseringen är förenad med avsevärda utvecklingskostnader, så beräknas betydande effektiviseringsvinster kunna uppnås under de kommande åren. Om angelägna utvecklingsprojekt inom digitaliseringen inte kan genomföras på grund av besparingar i verksamheten kommer således den framtida effektiviteten inom Sveriges Domstolar att påverkas negativt. Vissa delar inom digitaliseringen påverkar även andra myndigheter och aktörer⁸ vars verksamhet gränsar till Sveriges Domstolar. Besparingar inom planerade utvecklingsprojekt innebär att effektiviseringsvinster uteblir även för dessa myndigheter och aktörer. Även utvecklingen av servicen och tillgängligheten till Sveriges Domstolar för medborgaren kommer att påverkas negativt om besparingar behöver genomföras inom digitaliseringen. På sikt kan digitaliseringen också förväntas öka kostnadskontrollen på anslaget rättsliga biträden m.m., vilket är ytterligare ett viktigt skäl till att hålla uppe utvecklingstakten i digitaliseringen.

Efterfrågan på ändamålsenliga lokaler är fortsatt hög. De åtgärder som planeras inom lokalförsörjningen är angelägna för att verksamheten ska kunna fungera på ett effektivt sätt. Om betydande besparingar måste genomföras i verksamheten kan även utvecklingstakten i arbetet med att förbättra den fysiska säkerheten komma att dämpas. Behoven av nya lokaler hänger ofta samman med krav på att förbättra den fysiska säkerheten.

Slutligen ska vikten av långsiktiga och stabila planeringsförutsättningar betonas. Det tar relativt lång tid att både minska och öka dimensioneringen av domstolarnas organisationer. Som ovan nämnts försvåras minskningar av domstolarnas organisationer av fullmaktsanställningar för ordinarie domare. Det tar även tid innan neddragningar på berednings- och administrativ personal får effekt. Ledtider vid rekryteringar medför att det också tar tid att utöka domstolarnas organisationer. Även när nya medarbetare är på plats tar det tid innan dessa är insatta i arbetet och kan sägas vara fullt produktiva. Domstolarnas effektivitet påverkas således negativt om dimensioneringen varierar allt för mycket mellan åren.

Rättsliga biträden m.m.

Utfallet för anslaget 1:12 rättsliga biträden m.m. uppgick under 2018 till 2 849 mnkr, vilket innebär en utgiftsökning med 201 mnkr jämfört med föregående år.

De största ökningarna är hänförliga till offentlig försvarare, målsägandebiträde och konkursförvaltare. Utgifter för offentlig försvarare ökade med 64 mnkr och utgifter för målsägandebiträde med 46 mnkr. Ökningarna är till största delen hänförliga till målkategorin brott mot person. Tre större mål, vid tingsrätterna i Stockholm, Borås och Nyköping, står för en stor del av ökningen. Arvode till konkursförvaltare ökade med 45 mnkr och beror på att antalet avgjorda konkurser ökat.

⁸ Exempelvis rättsliga biträden.

Utfall på anslaget för rättsliga biträden år 2015–2018

Utfall (mnkr)	2015	2016	2017	2018	Mnkr 2017– 2018	Procent 2017– 2018
Offentligt försvar	1 357	1 440	1 414	1 478	64	4,5 %
Målsägandebiträde	303	334	322	368	46	14,3 %
Rättshjälpen enligt rättshjälpslagen	274	262	250	248	-2	-1 %
Konkursförvaltare och likvidator	173	175	124	169	45	36,3 %
Offentligt biträde	167	206	222	257	35	15,8 %
Tolk och översättare	109	136	144	152	8	5,6 %
Övriga förordnanden	91	103	106	112	6	5,7 %
Övriga utgifter	70	91	66	65	-1	-1,5 %
Summa	2 545	2 747	2 648	2 849	201	7,6 %

Timkostnadsnormens utveckling

Merparten av rättsliga biträden uppbär ersättning utifrån timkostnadsnormen. Tolkar ersätts dock utifrån tolktaxan och konkursförvaltare ersätts istället genom konkursförvaltartaxan.

De uppgifter som presenteras i tabellen nedan avser den ersättning som utgår till näringsidkare exklusive mervärdesskatt. Privatpersoner ersätts med en lägre taxa, men då ombesörjer Sveriges Domstolar hantering av sociala avgifter. Timkostnadsnormen omräknas årligen och ökningen för 2019 uppgår till 1,55 procent jämfört med föregående år.

En uppräknings av timkostnadsnormen med en procent motsvarar en utgiftsökning om cirka 25 mnkr. I utgiftsprognoser för anslaget antas timkostnadsnormen hålla samma utvecklingstakt som de senaste fem årens snitt.

Timkostnadsnormens utveckling de sex senaste åren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Belopp exklusive moms (kr)	1 276	1 302	1 323	1 342	1 359	1 380
Årlig procentuell förändring	2,74%	2,04%	1,61%	1,44%	1,27%	1,55%

Antal förordnande och debiterad tid per förordnande

Utgifterna för offentlig försvarare, målsägandebiträde och offentligt biträde påverkas, förutom av timkostnadsnormen, av antal förordnanden och den genomsnittliga nedlagda tiden per förordnande. Dessa faktorer utveckling redovisas i tabellen nedan. Antalet debiterade timmar per förordnanden beräknas genom att anslaget utfall divideras med antalet förordnanden och timkostnadsnormen. Beräkningen tar inte hänsyn till att en del av utfallet avser tidspillan och ersättning för resor och utlägg, utöver arvudet. I vissa fall kan även ett förhöjt arvode utgå.

Antal förordnande och debiterade timmar per förordnande år 2016–2018

	Antal förordnande			Debiterade timmar per förordnande			Förändring debiterad tid per förordnande		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Offentligt försvar	77 680	78 820	81 896	14,33	13,66	14,66	8,7 %	-4,7 %	7,3 %
Målsägandebitråde	25 311	25 827	28 371	9,97	9,3	10,61	10,5 %	-6,8 %	14,1 %
Offentligt biträde	27 169	28 004	30 485	5,72	5,92	6,65	17,7%	3,5 %	12,3 %

Offentligt försvar

Antal förordnanden av offentligt försvar har ökat med 3,9 procent 2018 jämfört med föregående år. Antal förordnanden drivs till stor del av brottmålsutvecklingen. Antalet avgjorda brottmål har ökat med åtta procent i tingsrätt 2018 jämfört med föregående år. I överrätterna har antalet avgjorda brottmål ökat med tre procent under 2018.

Det genomsnittliga antalet debiterade timmar per förordnande har ökat under 2018 jämfört med föregående år.

Timkostnadsnormens uppräknings till 2019 års prisnivå innebär utgiftsökningar på anslaget motsvarande 23 mnkr.

I utgiftsprognosen för 2019–2022 beräknas antalet förordnanden följa den prognostiserade målutvecklingen, som presenterades i avsnittet prognoser för måltillströmningen. Antalet debiterade timmar per förordnande antas öka med 1,0 till 1,5 procent per år för åren 2019–2022.

Domstolsverket prognostiserar kostnaden för offentlig försvarare till 1 552 mnkr, 1 618 mnkr, 1 684 mnkr respektive 1750 mnkr för åren 2019–2022.

Målsägandebitråde

Utgifterna för målsägandebitråde ökade med 46 mnkr 2018 jämfört med föregående år, motsvarande drygt 14 procent. Antalet förordnanden ökade med nästan 10 procent och antalet debiterade timmar per förordnande ökade med drygt 14 procent.

Kostnadsutvecklingen för målsägandebitråde drivs på samma sätt som för offentlig försvarare av brottmålsutvecklingen. Timkostnadsnormens uppräknings innebär en kostnadsökning om cirka 6 mnkr 2019.

Utgiftsprognosen för målsägandebitråde utgår ifrån att timkostnadsnormen ökar i samma takt som under de fem senaste åren. Antal förordnanden väntas följa den prognostiserade målutvecklingen för brottmål. Eftersom utgifterna ökat 2018 antas antalet debiterade timmar per förordnande öka med drygt en procent per år för åren 2019–2022. Utgifterna för målsägandebitråde väntas uppgå till 391 mnkr, 411 mnkr, 433 mnkr och 454 mnkr för åren 2019–2022.

Offentligt biträde

Offentligt biträde ökade med 35 mnkr 2018, vilket motsvarar 15,8 procent.

Utgifterna för offentligt biträde ökade kraftigt även föregående år. Offentligt biträde förekommer i LVU-, LVM- och psykiatrimål. Målutvecklingen i dessa kategorier driver således kostnadsutvecklingen.

Antalet avgjorda psykiatrimål i förvaltningsrätt har ökat med fem procent jämfört med föregående år, detta är den målkategori av de tre som påverkar utgifterna mest eftersom antalet avgjorda mål är klart störst till antalet. Även LVU-målen har ökat, en bidragande orsak till utvecklingen för LVU-målen är, bortsett från en långsiktig ökning, ökningen av ensamkommande flyktingbarn senaste åren som utgör en allt större andel av de barn som tvångsomhändertas. Antalet avgjorda LVM-mål har däremot minskat något. Den största delen av kostnadsökningen förklaras av att kostnaden per förordnande har ökat.

Utgifterna för offentligt biträde beräknas uppgå till 281 mnkr, 308 mnkr, 340 mnkr och 368 mnkr för åren 2019–2022.

Övriga delar av anslaget

Utgifter för rättshjälp enligt rättshjälpslagen minskade för tredje året i rad, dock marginellt. Minskningen 2018 uppgick till 2 mnkr, vilket motsvarar en procent av föregående års utfall. Det totala antalet inkomna ärenden till Rättshjälpsmyndigheten har, vilket kan tyckas motsägelsefullt, ökat med 2 516 ärenden 2018. Dessa ärenden kan delas upp i, inkomna ärenden om rättshjälp, avräkningsärenden, återkravsärenden och begäran om ersättning för nedsatt rådgivningsavgift.

Ökningen beror på att antalet ärenden där rättshjälpsbiträden sökt ersättning för nedsatt rådgivningsavgift ökat. Detta kan hänföras till migrationsområdet och då främst asyl- och avvisningsärenden.

Utgifterna för rättshjälp påverkas i övrigt av hur många som har möjlighet att bli beviljad rättshjälp. Då inkomstgränsen för att bli beviljad rättshjälp inte räknats upp på många år kan det antas att andelen invånare med inkomster som berättigar till rättshjälp minskar med tiden.

Rättshjälp enligt rättshjälpslagen prognostiseras till 261 mnkr, 274 mnkr, 286 mnkr respektive 297 mnkr för åren 2019–2022. I prognosen görs inga antaganden om reformer kring rättshjälpsområdet.

Utgifter för konkursförvaltare och likvidator ökade med 45 mnkr, eller drygt 36 procent jämfört med föregående år. Historiskt har utgifter för förvaltararvoden i konkurser varit svåra att förutspå med anledning av att ett fåtal konkurser kan utgöra en stor del av de förvaltararvoden som betalas ut.

Utgiftsposten påverkas också av konjunkturläget. I perioder med lågkonjunktur tenderar fler företag att hamna på obestånd.

Prognosen för förvaltararvoden i konkurser uppgår till 199 mnkr, 219 mnkr, 223 mnkr och 219 mnkr för åren 2019–2022. Antalet konkurser förväntas öka under perioden och antalet förvaltararvoden förväntas öka i samma takt. Konkursförvaltartaxan beräknas följa samma utveckling som de fem senaste årens genomsnitt.

Utgifter för tolkar och översättare uppgick under 2018 till 152 mnkr, vilket innebär en ökning med 8 mnkr, eller 5,6 procent jämfört med föregående år.

För tolkar och översättare beräknas utgifter om 163 mnkr, 173 mnkr, 183 mnkr och 193 mnkr för perioden 2019–2022. Tolktaxan beräknas öka med drygt två procent för varje år. Antalet förordnanden väntas följa brottmålsens utveckling. Övriga förordnanden hade ett utfall 2018 på 112 mnkr och ökade med 5,7 procent.

Prognosen för perioden 2019–2022 uppgår till 119 mnkr, 125 mnkr, 132 mnkr och 138 mnkr. Utgifterna antas samvariera med timkostnadsnormen och brottmålsens förväntade utveckling.

Övriga utgifter hade ett utfall 2018 på 65 mnkr, vilket var en minskning med 1,5 procent jämfört med 2017. Prognosen för perioden 2019–2022 uppgår till 69 mnkr, 72 mnkr, 74 mnkr och 76 mnkr.

Yrkanden

I tabellen nedan redovisas de samlade beräknade utgifterna på anslaget Rättsliga biträden m.m. i 2019 års prisnivå. I beräkningen ingår antaganden om volymförändringar, vilka har redovisats i tidigare avsnitt. Om inget anges i respektive stycke kan antalet förordnanden antas följa den underliggande målutvecklingen.

Utgiftsprognos för anslaget 1:12 Rättsliga biträden m.m. (belopp anges i 2019 års prinsnivå i mnkr)

	2019	2020	2021	2022
Offentligt försvar	1 552	1 566	1 602	1 637
Målsägandebiträde	391	398	412	425
Rättshjälpen enligt rättshjälpslagen	261	266	272	278
Konkursförvaltare och likvidator	199	214	214	207
Offentligt biträde	281	298	323	345
Tolk och översättare	163	165	171	177
Övriga förordnanden	119	121	125	130
Övriga utgifter	69	70	72	75
Summa	3 035	3 098	3 191	3 273

I följande tabell har samtliga belopp prisomräknats för hela perioden med ökningen av timkostnadsnormen och konkursförvaltartaxan, även antaganden om volymförändringar och debiterad tid som redovisats i tidigare avsnitt ligger till grund för beräkningarna.

Utfallsprognoser för anslaget 1:12 Rättsliga biträden m.m. (belopp uppräknade med antagen utveckling av timkostnadsnorm, konkursförvaltartaxa och tolktaxa mnkr)

	2019	2020	2021	2022
Offentligt försvar	1 552	1 618	1 684	1 750
Målsägandebiträde	391	411	433	454
Rättshjälpen enligt rättshjälpslagen	261	274	286	297
Konkursförvaltare och likvidator	199	219	223	219
Offentligt biträde	281	308	340	368
Tolk och översättare	163	173	183	193
Övriga förordnanden	119	125	132	138
Övriga utgifter	69	72	74	76
Summa	3 035	3 200	3 353	3 496

I nedanstående tabell jämförs de prognostiserade utgifterna inklusive prisuppräkning med de beräknade anslagsbeloppen för respektive år. Av tabellen framgår att tilldelade medel inte kommer att räcka för utgifterna under aktuell period. Utfallsprognosen för 2019 visar på ett utgående överföringsbelopp på minus 902 mnkr, vilket är utanför ramen för tillåten anslagskredit som uppgår till tio procent. Anslaget behöver således tillföras ytterligare resurser redan 2019.

Domstolsverket yrkar därutöver en ramökning på anslaget med 844 mnkr från 2020. Vidare yrkar Domstolsverket att anslaget ökas med ytterligare 153 mnkr år 2021 och med ytterligare 143 mnkr år 2022. Totalt yrkas ramökningar av anslaget med 1 140 mnkr för åren 2020–2022.

Tilldelade medel och utfallsprognoser för anslaget 1:12 Rättsliga biträden m.m. inom utgiftsområde 4 (belopp uppräknade med antagen utveckling av timkostnadsnorm och anges i mnkr)

	2018 Utfall	2019 Prognos	2020 Beräknat	2021 Beräknat	2022 Beräknat
Ingående överföringsbelopp	71	-223	-902	-1 746	-2 743
Tilldelade medel	2 555	2 356	2 356	2 356	2 356
Summa disponibla medel	2 626	2 133	1 455	613	-379
Utfallsprognos	2 849	3 035	3 200	3 353	3 496
Årets resultat	-294	-679	-844	-997	-1 140
Utgående överföringsbelopp	-223	-902	-1 746	-2 743	-3 883

Migrationsdomstolarna

Den kraftiga målökningen, som inleddes 2016 och tilltog 2017, fortsatte under 2018. Under senare delen av 2018 avtog målinflödet och från halvårsskiftet kom färre migrationsmål in varje månad än året innan.

Projektet ”Målökningar i migrationsdomstolarna” som påbörjades under 2016 har till stor del handlat om samordnade insatser för att underlätta för migrationsdomstolarna att hantera målökningen. I projektet har bemannings- och kompetensförsörjningsfrågor varit i fokus. Exempelvis har migrationsdomstolarna använt merparten av domarna i förstärkningsstyrkan och även lånat in domare från andra domstolar.

Migrationsdomstolarna har även genomfört flera andra åtgärder för att hantera de stora målvolymerna. Vissa migrationsmål har flyttats mellan olika migrationsdomstolar i syfte att uppnå ett effektivt resursutnyttjande. Cirka 1 000 övriga mål har också flyttats från migrationsdomstolarna till andra förvaltningsrätter som inte är migrationsdomstol.

Avgörandetakten på migrationsdomstolarna har ändå inte motsvarat måltillströmningen, vilket har resulterat i kraftigt ökade balanser och längre omloppstider. Omloppstiden för regeringens verksamhetsmål för övriga avlägsnandemål uppgick under 2018 till 13,1 månader, vilket kan jämföras med målsättningen på fyra månader.

Under 2019 prognostiseras att måltillströmningen minskar. Bemanningen på migrationsdomstolarna behöver trots det vara kvar på en hög nivå under 2019 för att kunna avarbeta de balanser som uppkommit. Domstolsverket bedömer att det är först från 2020, som en nedtrappning av personalstyrkan kan genomföras på migrationsdomstolarna.

I beslut om statens budget som riksdagen fattade den 17 december 2018 har anslagsnivån för 2019 sänkts med 287 mnkr på anslaget Domstolsprövning i utlänningsmål jämfört med aviserade anslagsnivåer i övergångsregeringens budgetproposition. Med så kort framförhållning är det överhuvudtaget inte möjligt att hantera minskningen fullt ut. På grund av ordinarie domares anställningsförhållande kan de inte sägas upp. Andra personalkategorier har uppsägningstid med varierande omfattning. Normalt tar det 9–12 månader innan effekter av uppsägningar uppkommer.

Om all personal inom kategorierna föredragande och domstolshandläggare sägs upp omedelbart skulle en del av kostnadsminskningen kunna genomföras under 2019. Konsekvensen av att det finns begränsat med personal inom två personalkategorier som bereder målen fram till avgörande skulle vara att migrationsmål på kort sikt inte kan avgöras alls, och på längre sikt att avverkningstakten sjunker

kraftigt. Det blir också samhällsekonomiskt väsentligt dyrare att ordinarie domare ska hantera alla arbetsmoment i målen.

Domstolsverket gör bedömningen att antalet avgjorda mål i stort sett halveras till 8 300 under 2019 om neddragningarna måste genomföras jämfört den tidigare beräkningen på 16 000 mål, som då baserades på att bemanningen på migrationsdomstolarna i stort sett var oförändrad mellan 2018 och 2019. De kommande åren i perioden 2020–2022 beräknas 6 400 asylmål avgöras årligen. Före anslagsneddragningen prognostiserades att 11 000, 9 000 respektive 8 200 asylmål avgörs 2020–2022.

Domstolsverket utgår i yrkandet för åren 2020–2022 från att anslaget 1:4 Domstolsprövning i utlänningsärende tillförs tillräckliga medel under 2019. Om medel inte tillförs 2019 kommer balanserna vid migrationsdomstolarna att fortsätta öka. Uppkomna balanser under 2019 behöver då avarbetas under 2020 vilket innebär att behovet på anslaget för 2020 kommer öka med 200 mnkr jämfört med i yrkandet nedan.

Yrkanden

Med utgångspunkt i att ytterligare medel tillförs anslaget för 2019, Migrationsverkets prognoser på måltillströmningen, Domstolsverkets prognoser på antalet avgjorda mål samt det nuvarande balansläget yrkas följande anslagsförstärkningar. För 2020 yrkas en ramökning med 130 mnkr utöver den beräknade anslagsnivån och från 2021 yrkas ytterligare 50 mnkr. För 2021 yrkas också engångsbelopp med 30 mnkr. Totalt yrkas 180 mnkr i ramökning för perioden 2020–2022 samt engångsbelopp med 30 mnkr för 2021. Den beräknade anslagsnivån från 2021 är lägre än vad som kan betraktas som en normal nivå för anslaget.

Prognoserna för både måltillströmningen och antalet avgjorda mål är osäker, vilket också medför en osäkerhet i de beräknade kostnaderna. Det bör återigen betonas att det är svårt att på kort sikt anpassa migrationsdomstolarnas organisationer fullt ut till de variationer som sker i målvolymerna eftersom domstolarnas kostnader är trögrörliga, bland annat till följd av ordinarie domares fullmaktsanställningar.

I nedanstående tabell redovisas de beräknade årliga driftskostnaderna för migrationsdomstolarna exklusive regelstyrda utgifter.

Anslag 1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål inom utgiftsområde 8 (mnkr)

	2018 Utfall	2019 Prognos	2020 Beräknat	2021 Beräknat	2022 Beräknat
Ingående överföringsbelopp	29	29	-220	-350	-560
Tilldelade medel	961	691	661	461	470
Summa disponibla medel	990	720	441	111	-90
Utfall/prognos	957	940	792	672	650
Årets resultat	4	-249	-130	-210	-180
Utgående överföringsbelopp	33	-220	-350	-560	-740

Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål

Kostnaderna på anslag 1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål är regelstyrda och påverkas av antalet förordnanden som i sin tur påverkas av antalet avgjorda mål. Därutöver påverkas utgifterna på anslaget av timkostnadsnormens utveckling och debiterad tid per förordnande. Anslaget finansierar även utgifter för tolk och nämndemän m.m. Utgiftsprognosen baseras på Migrations-

verkets prognoser på måltillströmningen och Domstolsverkets prognoser på avgjorda migrationsmål.

Kostnaden för rättsliga biträden m.m. per avgjort asylmål 2018 var i stort sett oförändrad jämfört med 2017. Utgifterna på anslaget 2019–2022 har i denna prognos utgått från styckkostnaden för 2018. I nedanstående tabell redovisas de beräknade årliga utgifterna. Prognosen för samtliga år ryms inom beräknade anslagsnivåer.

Prognoserna för både måltillströmningen och antalet avgjorda mål är osäker, vilket också medför en osäkerhet i de beräknade utgifterna.

Anslag 1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål inom utgiftsområde 8 (mnkr)

	2018 Utfall	2019 Prognos	2020 Beräknat	2021 Beräknat	2022 Beräknat
Ingående överföringsbelopp	0	-8	0	0	0
Tilldelade medel	290	338	250	227	227
Summa disponibla medel	290	330	250	227	227
Utfall/prognos	298	280	200	165	153
Årets resultat	-8	50	50	62	74
Utgående överföringsbelopp	-8	50	50	62	74

Trängselskatt

Antalet inkomna trängselskattmål i Stockholm ökade till 374 mål 2018, vilket var cirka 130 fler mål än 2017. Ökningen beror förmodligen på den lagändring som infördes vid årsskiftet 2017/2018 och som innebär att tjänstebilar inte längre undantas från trängselskatt. Domstolsverket gör bedömningen att inkomna mål under perioden 2020–2022 kommer ligga på ungefär samma nivå som 2018 och beräknar kostnader till 710 tkr, 730 tkr respektive 750 tkr.

Inkomna trängselskattmål i Göteborg ökade också med drygt 100 mål till 402 under 2018. Även här antas ökningen bero på ovan nämnda lagändring. Domstolsverket gör bedömningen att inkomna mål under perioden 2020–2022 kommer ligga på ungefär samma nivå som 2018 och beräknar kostnader till 860 tkr, 880 tkr respektive 900 tkr.

Domstolsverkets prognoser innebär att inget resurstillskott behövs på anslagen för trängselskatt utöver aviserade belopp för åren 2020–2022.

Internationell civil krishantering

Sveriges Domstolar bidrar till internationell civil krishantering, det vill säga fredsfrämjande, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet. Verksamheten, liksom övrig internationell verksamhet i Sveriges Domstolar, initieras och samordnas av Domstolsverket. Den finansieras av anslaget 1:1 Biståndsverksamhet ap. 43 Internationell civil krishantering, inom utgiftsområde 7.

För närvarande har Domstolsverket pågående uppdrag att rekrytera och ställa personal till förfogande för främst EU:s rättsstödsinsats EULEX Kosovo och EU:s polisinsats för den Palestinska myndigheten, EUPOL COPPS. Anslaget finansierar löner för utsänd personal dit samt förvaltningskostnader och insatsnära kostnader. Anslaget används också, efter samråd med Regeringskansliet, till att finansiera kortare insatser, uppdrag eller särskilda projekt i fält. Domstolsverket ska eftersträva att delta även i andra insatser, exempelvis EU:s rådgivande insats i Ukraina (EUAM Ukraina) och EU:s övervakningsuppdrag i Georgien (EUMM Georgien).

Domstolsverket kan även ställa personal till förfogande för insatser inom ramen för FN, om möjlighet ges.

Personalbidragen till internationella insatser ska ske i enlighet med regeringens strategi för internationell civil krishantering och i enlighet med regeringens beslut om myndighetssamverkan för internationell fredsfrämjande verksamhet. Kravet på samverkan i genomförandet av insatser innebär bl.a. en väl utvecklad samordning mellan rättsväsendets myndigheter samt samverkan med Regeringskansliet och andra myndigheter såsom Folke Bernadotteakademin, MSB och Sida inom Fredsfrämjanderådet. Domstolsverket ska även bidra till att utveckla en väl fungerande erfarenhetsåterföring från insatserna till Regeringskansliet och myndigheterna.

Domstolsverket har bedrivit ett långsiktigt arbete med att bygga upp denna verksamhet inom Sveriges Domstolar och har under senare år noterat en ökad medvetenhet och ett större intresse. Under år 2018 var sex medarbetare från Sveriges Domstolar utsända på längre fredsfrämjande uppdrag, vilket är det största antalet någonsin. Två av dessa tjänstgjorde i EU:s rättsstödsinsats EULEX Kosovo där de bl.a. medverkade till att flera mål och ärenden av känslig art kunde avgöras. Vidare var tre ordinarie domare utsända till EU:s polisinsats för den palestinska myndigheten EUPOL COPPS där de tjänstgjorde vid insatsens rättsstatsenhet och bidrog till att stödja de palestinska myndigheterna inom rättsväsendet. Under år 2018 var även en fiskal sekonderad till Europeiska utrikestjänstens huvudkontor i Bryssel där han tjänstgjorde vid en division inriktad på frågor om mänskliga rättigheter, i första hand vid internationell civil krishantering. Som ett komplement till personalbidragen har Domstolsverket tagit fram koncept för modulära och skalbara korttidsinsatser inom ett flertal tematiska områden som kan användas i olika insatser. Under år 2018 genomfördes ett flertal sådana korttidsinsatser i nära samarbete med EUPOL COPPS. Därtill genomgår en domare för närvarande en särskild högnivåutbildning som bör ge honom goda förutsättningar att söka och erhålla en högre tjänst inom EU-instanserna.

Med hänsyn till den omfattning som Domstolsverket på senare tid har kunnat leverera bidrag till den internationella civila krishanteringen har verket fått en viss anslagshöjning. Bedömningen är att behoven var som störst under år 2018 och att behoven för år 2019 och under perioden 2020–2022 kommer att plana ut på en nivå om 6 500 tkr. Det yrkas därför att anslaget ska ligga kvar på denna nivå.

Översikt över verksamhetens finansiering

	Utfall 2018	Tilldelat 2019	Prognos 2019	2020	Beräknat 2021	2022
Utgiftsområde 7 Biståndsverksamhet						
1:1 ap.43 Internationell civil krishantering – Del till Domstolsverket	7 300	6 500	6 500	6 500	6 500	6 500

Investeringar

Under de kommande åren planeras omfattande investeringar inom Sveriges Domstolar. Investeringarna omfattar byggnader, teknik i rättssal och utvecklingsinsatser inom digitaliseringen. Under 2019 beräknas investeringarna att bli särskilt höga. För perioden 2020–2022 ligger investeringarna på en stabil hög nivå som resulterar i behov av en höjning av låneramen under samma period. Detta till följd av investeringar inom såväl ny-, till- och ombyggnationer av lokaler, teknik i rättssal samt digitalisering.

Tidigare lokalprojekt som antingen är inplanerade eller pågår syftar till att ta hand om eftersatt underhåll, ökade krav på tillgänglighet, förbättring av arbets-

miljön samt att förbättra säkerheten i entréer, publika ytor och salar. Byggandet av en ny gemensam domstol för tingsrätten och förvaltningsrätten i Malmö kan nämnas som det största byggprojektet under perioden 2020–2022.

Med anledning av allt mer digitalisering av verksamheten ökar kraven på att vidareutveckla nuvarande tekniska system, vilket gör att investeringarna i ny teknik i rättssal fortsätter. Den pågående digitaliseringen av verksamheten inom rättsväsendet bidrar till att det är av största vikt att den tekniska nivån är fortsatt mycket tillförlitlig och att den bidrar till effektiva, anpassade och rättssäkra verksamhetsstöd. Utveckling av digital brottmålshantering är en stor IT-investering under kommande period.

Inom ramen för ett regeringsuppdrag har Domstolsverket tillsammans med domstolarna utvecklat en teknisk lösning för simultantolkning med stöd av videokonferensteknik. Installation sker främst i samband med uppgradering av tekniken i domstolar där ny- eller ombyggnation sker och förväntas finnas i samtliga domstolar vid utgången av 2022.

Investeringarna inom Sveriges Domstolar utgör således också under kommande period en viktig del av arbetet med att utveckla och underhålla såväl byggnader som olika verksamhetsstöd.

För åren 2019–2022 innebär detta årliga nyinvesteringar inom intervallet 387–415 mnkr.

Verksamhetsinvesteringar (tkr)

	2018 Utfall	2019 Prognos	2020 Beräknat	2021 Beräknat	2022 Beräknat	2023 Beräknat
Immateriella investeringar						
Datasystem, rättigheter m.m.	25 000	21 000	0	0	0	0
Materiella investeringar						
Maskiner, inventarier och installationer m.m.	277 000	294 000	288 000	287 000	287 000	287 000
Byggnader, mark och annan fast egendom	0	0	0	0	0	0
Övriga verksamhetsinvesteringar	105 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Summa verksamhetsinvesteringar	407 000	415 000	388 000	387 000	387 000	387 000
Finansiering						
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsordningen)	407 000	415 000	388 000	387 000	387 000	387 000
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsordningen)	0	0	0	0	0	0
Finansiell leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsordningen)	0	0	0	0	0	0
Anslag (efter medgivande av regeringen)	0	0	0	0	0	0
Summa finansiering	407 000	415 000	388 000	387 000	387 000	387 000

Nedan redovisas information om planerade investeringar som överstiger 20 mnkr per investeringsobjekt. Dessa större investeringar avser ny-, till- och ombyggnationer av lokaler inklusive inredning och installation av teknik i rättssalar.

Särskild information om verksamhetsinvesteringar (tkr)

	Totalt	Ack Utfall	2019 Prognos	2020 Beräknat	2021 Beräknat	2022 Beräknat	2023 Beräknat
Verksamhetsinvesteringar per objekt							
Attunda tingsrätt	110 051	8 451	29 600	72 000			
Helsingborgs tingsrätt	77 079	34 179	34 500	8 400			
Solna tingsrätt	20 100	0	5 000	13 100	2 000		
Stockholms tingsrätt	46 155	11 555	18 150	6 750	9 700		
Eskilstuna tingsrätt	35 608	638	2 770	7 200	25 000		
Göteborg tingsrätt	39 366	366	16 000	13 000	10 000		
Malmö tingsrätt/förvaltningsrätt	161 312	1 162	8 250	7 900	61 800	82 200	
Borås	28 306	0	7 306	7 000	3 000	11 000	
Fr i Göteborg	27 972	22	13 450	7 000	7 500		
Göta Hovrätt och Kammarrätten i Jönköping	64 538	438	4 100	6 000	23 500	30 500	
Hovrätten i Västra Sverige	26 477	3 777	1 500	700	500	20 000	
Hudiksvall tingsrätt	33 595	4 395	4 400	8 600	16 200		
Jönköpings tingsrätt	27 520	1 020	7 900	9 300	9 300		
Kalmar tingsrätt	26 703	1 553	10 400	14 750			
Norrköping tingsrätt	33 238	138	2 400	8 000	22 700		
Södertälje tingsrätt	37 122	722	4 800	4 500	26 800	300	
Umeå tingsrätt	30 111	6 911	17 200	6 000			
DBM (digital brottmåls- hantering)	26 655	9 555	17 100				
Summa utgifter för investeringar	851 908	84 882	204 826	200 200	218 000	144 000	0
Finansiering							
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapital- försörjningsordningen)	851 908	84 882	204 826	200 200	218 000	144 000	0
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsordningen)							
Finansiell leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsordningen)							
Anslag (efter medgivande av regeringen)							
Summa finansiering	851 908	84 882	204 826	200 200	218 000	144 000	0

	Totalt	Ack Utfall	2019 Prognos	2020 Beräknat	2021 Beräknat	2022 Beräknat	2023 Beräknat
Varav investeringar i anläggningstillgångar							
Datasystem, rättigheter m.m.	26 655	9 555	17 100	0	0		
Maskiner och inventarier	670 125	47 069	138 356	152 100	190 600	142 000	
Fastigheter och mark							
Övriga verksamhetsinvesteringar	155 128	28 258	49 370	48 100	27 400	2 000	
Summa investeringar i anläggningstillgångar	851 908	84 882	204 826	200 200	218 000	144 000	0

I följande tabell visas behovet av låneram under planeringsperioden. För att planerade investeringar ska kunna genomföras behöver låneramen höjas jämfört med beslutad låneram för 2019. Domstolsverket yrkar en låneram som uppgår till 1 450 mnkr för 2020, till 1 550 mnkr för 2021 och till 1 600 mnkr för 2022.

Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar (tkr)

	2018 Utfall	2019 Prognos	2020 Beräknat	2021 Beräknat	2022 Beräknat	2023 Beräknat
IB lån i Riksgäldskontoret	914 000	1 093 000	1 127 000	1 398 000	1 475 000	1 552 000
Nyupplåning (+)	406 000	415 000	388 000	387 000	387 000	387 000
Amorteringar (-)	227 000	238 000	260 000	310 000	310 000	310 000
UB lån i Riksgäldskontoret	1 093 000	1 270 000	1 398 000	1 475 000	1 552 000	1 629 000
Beslutat/föreslagen låneram	1 190 000	1 300 000	1 450 000	1 550 000	1 600 000	1 650 000
Ränteutgifter	2 865	1 270	4 194	14 750	23 280	32 580
Finansiering av räntor och avskrivningar						
- utgiftsområde 4, anslag 1:5	198 000	206 000	244 000	299 000	305 000	312 000
- utgiftsområde 8, anslag 1:4	32 000	33 000	29 000	35 000	36 000	370 000
Övrig finansiering						

Behov av krediter

Räntekonto med kredit i Riksgäldskontoret

Kredit på räntekontot finns enligt regleringsbrev för 2019 för anslaget 1:5 Sveriges Domstolar inom utgiftsområde 4 samt anslaget 1:4 Domstolsprövning i utlänningsärenden inom utgiftsområde 8. För båda dessa anslag uppgår krediten till cirka fyra procent av anslagsbeloppen; 270 mnkr.

Enligt Domstolsverkets beräkning kommer fyra procents kredit att vara tillräcklig för perioden 2020–2022 under förutsättning att anslagen är anpassade till verksamheten inom Sveriges Domstolar.

Anslagskrediter

I tabellen nedan visas vilken anslagskredit som är beslutad för respektive anslag/anslagspost för 2019. Av tabellen framgår också vilka anslagskrediter som yrkas för 2020–2022.

Anslaget 1:5 Kostnader vid domstolsprövning i utlänningsärenden avser utgifter som är regelstyrda och därmed i princip inte påverkbara. Domstolsverket yrkar därför att anslagskrediten på detta anslag ökas från tre procent till tio procent. För anslaget 1:1 Biståndsverksamhet ap. 43 Internationell civil krishantering bör anslagskrediten beslutas till tio procent. För övriga anslag yrkas att samma anslagskrediter beslutas som för 2018 under förutsättning att yrkade medel tilldelas.

Anslagskredit på ramanslag för 2018

	Utgifts- område	Anslagskredit 2019	Yrkad anslagskredit 2020–2022
1:5 Sveriges Domstolar	4	3 %	3 %
1:12 Rättsliga biträden m.m.	4	10 %	10 %
1:1 Biståndsverksamhet ap.43 Internationell civil krishantering	7	3 %	10 %
1:4 Domstolsprövning i utlänningsärenden ap.1	8	3 %	3 %
1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsärenden ap.1	8	3 %	10 %
1:11 Trängselskatt i Stockholm ap.1	22	10 %	10 %
1:14 Trängselskatt i Göteborg ap.4	22	10 %	10 %

Avgiftsbelagd verksamhet

Avgifter med mera som får disponeras

Avgifter som får disponeras är relativt marginella inom Sveriges Domstolar. De har under 2018 uppgått till 19,2 mnkr och fördelar sig på uthyrning av lokaler/rum 10,1 mnkr, personal 0,9 mnkr, rättsfallspubliserings och försäljning av publikationer 0,5 mnkr, avgifter för kopior av domar 3,7 mnkr, reavinster vid försäljning av maskiner och inventarier 0,8 mnkr, samt övriga intäkter med mera 3,0 mnkr.

Övriga inkomster som disponeras för förvaltningskostnader utgörs till stor del av bidrag från Arbetsförmedlingen för arbetsmarknadsåtgärder, samt bidrag från bland annat SIDA och EU för finansiering av det internationella samarbete som Domstolsverket och domstolarna deltar i. Dessa intäkter uppgick under 2018 till 11,8 mnkr.

De finansiella intäkterna, som i huvudsak består av ränta på räntekontot i Riksgäldskontoret, uppgick under 2018 till 5,1 mnkr.

Beräknade inkomster för åren 2019–2022 framgår av tabellen nedan.

Avgifter med mera som får disponeras (tkr)

	Utfall 2018	Beräknade inkomster				
		2019	2020	2021	2022	
Avgiftsinkomster som disponeras:						
- Uthyrning av lokaler	10 144	10 000	10 000	10 000	10 000	
- Intäkter av utbildning och konferens	0	50	50	50	50	
- Uthyrning av personal	892	1 000	1 000	1 000	1 000	
- Försäljning av publikationer m.m.	537	700	700	700	700	
- Avgifter för kopior m.m.	3 746	4 000	4 000	4 000	4 000	
- Reavinster vid försäljning av maskiner m.m.	832	800	800	800	800	
- Övriga intäkter	3 077	3 000	3 000	3 000	3 000	
Delsumma	19 228	19 550	19 550	19 550	19 550	
Övriga inkomster som disponeras:						
- Bidrag	11 760	10 000	10 000	10 000	10 000	
- Finansiella intäkter	5 117	5 000	5 000	5 000	5 000	
Delsumma	16 877	15 000	15 000	15 000	15 000	
Summa	36 105	34 550	34 550	34 550	34 550	

Avgifter som inte får disponeras

Avgifter som inte får disponeras består av avgifter som uppbärs av domstolarna och nämnderna.

Inkomster från ansökningsavgifter exklusive miljödomstolarna ökade betydligt under åren 2014–2015, till följd av att ansökningsavgifterna höjdes i juli 2014. Under de senare åren har dessa avgifter hållit sig på en nivå mellan 105 – 110 mnkr. Avgifterna uppgick under 2018 till 114 mnkr, vilket är något högre än föregående år.

Den uppskattade ökningen under övriga domstolar förklaras av den förändring som föreslås träda i kraft med ny ansökningsavgift för att överpröva upphandlingsmål i förvaltningsdomstol från 1 juli 2019. Ökningen till 2020 är en helårs-effekt av den föreslagna förändringen.

De inkomster som relaterar sig till konkurser beräknas ligga på samma nivå jämfört med tidigare år. Det är dock mycket svårt att förutse trenden av konkursärenden då den påverkas av konjunkturförändringar, vilket medför en viss osäkerhet i beräkningarna.

Övriga inkomster som inte disponeras avser återbetalningsskyldighet i brott- och tvistemål samt återkrav av utgifter för offentligt försvar.

Under 2018 minskade inkomsterna som följd av att Kammarkollegiet tog över indrivningsförfarande i brottmål under våren 2018. Den del som kvarstår under 2019–2022 är inkomster som avser återbetalningsskyldighet i tvistemål samt återkrav av utgifter för offentligt försvar.

Med de ökningar och minskningar som beskrivits ovanför av avgifter som inte får disponeras, beräknas inkomsterna under perioden 2019–2022 öka något jämfört med utfallet 2018.

Avgifter som inte får disponeras (tkr)

	Utfall 2018	Beräknad Budget ⁹	Beräknade inkomster			
			2019	2020	2021	2022
Ansökningsavgifter						
- Mark och miljödomstolarna	12 287	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
- Övriga domstolar	114 142	110 000	120 000	130 000	130 000	130 000
Kungörandeavgifter	6 991	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000
Efterbevaknings- och tillsynsavgifter	21 147	23 000	23 000	23 000	23 000	23 000
Återbetalning av rättshjälps- kostnader m.m. (exklusive återbetalning till Skatteverket)	22 950	47 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Totalt	177 517	203 000	171 000	181 000	181 000	181 000

Domstolsverket saknar underlag för att kunna beräkna över- eller underuttag i den avgiftsbelagda verksamheten.

⁹ Enligt regleringsbrev för 2019

Översikt över verksamhetens finansiering

Anslag/anslagspost (tkr)

	Utfall 2018	Tilldelat 2019	Prognos 2019	2020	Beräknat	
					2021	2022
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet						
1:5 ap.1 Sveriges Domstolar	5 764 526	5 814 514	5 979 000	6 218 000	6 396 000	6 472 000
1:12 ap.1 Rättsliga biträden m.m.	2 849 884	2 356 357	3 035 000	3 098 000	3 191 000	3 273 000
Utgiftsområde 7 Biståndsverksamhet						
1:1 ap.43 Internationell civil krishantering – Del till Domstolsverket	7 284	6 500	6 500	6 500	6 500	6 500
Utgiftsområde 8 Migration						
1:4 ap.1 Domstolsprövning i utlänningsmål	957 617	691 291	940 000	779 000	651 000	620 000
1:5 ap.1 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	298 535	337 649	280 000	196 000	158 000	144 000
Utgiftsområde 22 Kommunikation						
1:11 ap.1 Trängselskatt: Admin – Del till DOM	792	1 000	690	690	690	690
1:14 ap.4 Trängselskatt i Göteborg – Del till Domstolsverket	872	980	840	840	840	840
Totalt anslagsfinansierat	9 879 511	9 208 291	10 242 030	10 299 030	10 404 030	10 514 030
Avgiftsinkomster som disponeras	19 228	-	19 550	19 550	19 550	19 550
Övriga inkomster som disponeras	16 877	-	15 000	15 000	15 000	15 000
Summa	9 915 616	9 208 291	10 276 580	10 333 580	10 438 580	10 548 580

Domstolsverket
Postadress: 551 81 Jönköping
Besöksadress: Kyrkogatan 32
036-15 53 00
domstolsverket@dom.se
www.domstol.se

